

לכיד

מדינת ישראל

גנור המדינה
מכר'ל - הממשלה

משרד _____

ל.מ.מ.

ועד ג' - שלום לארון הוואס
הכלכלים דה - שלום במוחלם ד'
3:15 - סנט וקול מ'ה - 15.6.67

6.1967

נא: השן

מס. תיק מקור: _____
4

מחלקה _____

ועדת השרים לענין היחסים הכלכלי

שם

א - 1 / 8220

מזהה פיו: 77.4/22 - 139
מזהה לוגי: 02-111-08-11-10
כתובת: 1082078 מס פריט: 24/11/2013

2-4

פרוטוקול
מישיבת ועדת השרים לענין היחסים
הכלכליים עם השטחים המוחזקים על ידיצה"ל.
תל-אביב, 15.6.1967.

נוכחים: היו"ר - שר האוצר פ. ספיר.
משרד הבטחון - רב-אלוף צ. צור,
משרד החקלאות - השר ח. גבתי,
משרד התעשייה - השר ז. שרף,
שר בלי תיק - השר י. ספיר,
מנהל משרד האוצר - מר י. ארנון
הממונה על התקציבים - מ. זנדברג
מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה - ד. גולן,
לשכת שר האוצר - מר ש. פופס.

השר פ. ספיר: בהזדמנות זו אברך את ידידי (בלי מרכאות) המיד, גם כאשר
אנו חלוקים בדעותינו - מר יוסף ספיר, על היותנו יחד,
ליד שולחן אחד של ועדת-שרים, כאשר במשך שנים רבות היו בינינו בירורים
מתמידים, רצופים בוועדת הכספים של הכנסת, וחושב אני לעצמי זאת לזכות.

השר י. ספיר: באתי הנה כדי לשרת.

השר ז. שרף: ועדה זו מונחה על ידי הממשלה כדי לבדוק ולקבוע דברים.
זו לה ישיבתה הראשונה; היו"ר של הועדה הוא שר האוצר.
שאלה ראשונה שנתעוררה היתה מומנית מצד מר מקלף, שהציג את הבעיה כיצד
יטופל בחיים האזרחיים של האוכלוסיה בשטח הכיבוש.

הבעיה דחופה, כפי שמבין אני אותה; לאחר שהחלטנו מה
שהחלטנו בענין שער המטבע, כאשר ניתן איזה מהלך בלי לעסוק בבעיית המטבע,
שהיא בעיה בינלאומית מסובכת, ושר האוצר ביקש לקבל את המצב כפי שהוא.
והבעיה הדחופה עתה היא שאלת האספקה של המצרכים השונים לשטח הכבוש.

השר פ. ספיר: כמה יש לנו ערבים ובאילו מקומות?

רב-אלוף צ. צור: ישנה רשימה בכתב ואעביר לך אותה.

השר ז. שרף: ביום ג' התקיימה שיחה בה הועלתה הצעה של משרד הבטחון,
שהמושלים הצבאיים ינהלו את כל המערכה של הסדרים האזרחיים
ולידם יהיו אנשים שימונו על ידי המשרדים וישמשו כיועצים. ההנחיות תינתנה
על ידי ועדת שרים זו לענינים הכלכליים ואולי תהיה ועדה נוספת לנושא
השרותים.

הפעולה תיעשה באחריות הפרלמנטרית והפורמלית של שר הבטחון
ומשרד הבטחון.

הענין אלצ+ נראה לי ביום ג', אבל לא נכנסתי לויכוח. אמרתי
שנביא זאת היום לדיון במסגרת זו. איני דן בצד הפורמלי עתה. זה שטח-כיבוש
ויש לו ממשל-צבאי והצד הפומלי הוא הממשל-הצבאי, כאשר מדובר כלפי חוץ,
ומי שיפעל שם - יפעל בתוך מסגרת הממשל-הצבאי. אך למעשה האחריות צריכה
להיות כוטלת על השרים האחראים בשטחים השונים: בשטח האספקה - על משרד
המסחר והתעשייה; בשטח התקציב - על האוצר. אם יהיה צורך לפתור בעיות בריאות -
יהיה אחראי על כך שר הבריאות, שישלה אנשים טתאימים; אם יהיה מדובר

בחקלאות - קייטא כאן בעיית הצד המהפלי הוטריוני של הבעיה, שהוא ענין חמור יותר מענין הייצור; ישנה בעיית הייצור והאספקה החקלאית וכו', ועל כל זאת צריך להחליט היום וזה בעצם הסעיף העיקרי העומד בפנינו.

ד"ר י. ארנון: אנו עושים בענין המספרים עבודה יסודית יותר ומחר יומצאו לכם הטיכומים.

רב-אלוף צ. צור: ישנן שתי שאלות לגבי הפורום היושב כאן, שהן טעונות הבחרה.

היו"ר השר פ. ספיר: מה ענין הרצוג כאן?

רב-אלוף צ. צור: איני סבור שטוב הדבר להקים ועדות שרים אחדות לכל נושא בנפרד. אני מציע שועדת השרים תהיה לבעיות אורחיות המתעוררות בשטח הכבוש והיא תטפל גם בבעיות הסוציאליות.

השר ז. שרף: תהחלטה לא היתה כזאת. אני הבינתי זאת לגבי הגדה המערבית בלבד.

רב-אלוף צ. צור: אני מציע שיהיה פורום של ועדת-שרים שיטפל בכל הבעיות האורחיות המתעוררות בשטחי-הכיבוש כולם. אין טעם להקים ועדה נפרדת לשטח של עזה.

בשטח של עזה ישנם 412,000 נפש. בשנת 1956 היו פחות חושבים שם. מתוך אלה ישנם 312,000 אנשים, המקבלים טיפול של "אונדרא", המספלת בהם. 70,000 נפש יטופלו בצורה זו או אחרת על ידי "קאר" - ארגון אמריקאי אחר, המטפל בנושא זה.

עדיין לא סיימנו עם חבות "קאר" באופן סופי את הענין, אבל המצאנו להם מכתב רשמי בנושא זה, והענין בתהליך של טיפול.

אשר לגדה המערבית - אין בידינו מספרים מדויקים, אלא המספר הקודם של 900,000 נפש בערך. מתוך אלה - 400,000-500,000 נפש במסגרת של פליטים המקבלים סיוע מאונדרא". סיכמנו אתמול הסדר עם "אונדרא": הם היו מוכנים להתחיל מיד בפעולה. לעומת זאת בעזה היתה פעולתם מאורגנת ולא נמסקה ויום אחר כניסחנו התחילו להבטיח את השרותים והאספקה הסדירה, כדי בגדה המערבית נמשך הדבר זמן רב יותר. הם נפגעו שם: המשרד והרכב שלהם אינם בידם והענין נמצא עכשיו בתהליך הסדרה. אתמול התחלנו להחזיר להם רכב ולטפח להם במידת הצורך רכב שלנו. הם יתחילו לחלק לנצרכיהם הטפחה ותוך יום או שניים הענין ייכנס למסגרת.

שתי בעיות נוספות: בעית אחת בסיני והאחרת - בסוריה. בסיני הבעיה כזאת: לפי הצנזוס הישן של המצרים, פרט לרצועת-עזה, היו 140,000 ערבים, כולל בדווים, שהיו מצויים בשלושה ריכוזים. הריכוז הגדול ביותר באל-עריש; בדווים - בכל השטח; הריכוז ליד ים-סוף; כל אלה יחד מנו 140,000 נפש. כרגע איננו יודעים בדיוק מה מספרם. לא ברור מה מספר החושבים באל-עריש כרגע. לצורך הטיפול - סיפחנו אותו לעזה. הבעיה העדינה היא בתפעול ממל-עזה. המושל הצבאי בעזה מטפל בענין. מה מצוי עוד כרגע בסיני - איננו יודעים וזה אינו מטריד אותנו עתה, אלא בעיית היילים מצרים, המטרידים אותנו מאד. העתונות

בעולם מתחילה לעלות על נושא זה בחריפות. הוצאנו את הצלב-האדום לשטח לשם סיוע. אנו מקווים הערב לבוא אתם לידי הסכם, שיכנסו יותר לשטח ויטפלו בעצמם יותר בנושא זה.

שר האוצר פ. ספיר ~~השיב~~ היילים החושבים שעדיין נמשכת המלחמה?

רב-אלוף צ. צור: ברור שהם אינם במצב של מלחמה, אבל הם רעבים וצמאים ולאחדים מהם יש נשק ביד. היו מקרים שתקפו אנשים שלנו לא מחוץ רצון להלחם, אלא כדי להשיג מים. היה מקרה מצחיק, כאשר הם נכנסו לחוף טנק שלהם והחליטו לנסוע בו לתעלה, במקום ללכת בגלל. הם עלו על מפקדת אוגדה, ומאז ישב אביהם יפה עם שני פטונים ליד אוהל, שלא זזו ממנו. אך זה קוריוז המראה מה קורה שם עתה.

על כל פנים, אני מציג את המצב כפי שהוא עתה. בסוריה היו 65,000 ערבים ונשארו 20,000 בלבד. שם היה להם לאן לברוח במהירות, והערכתנו שזה המספר שנשאר שם כולל קוניטרה.

מה מציע אני עתה: אם זו התמונה - במה עלינו לטפל? - איני חושב שצריכים אנו לטפל כרגע בסיני. אין שם בעיות אזרחיות עתה, אלא הן ממין אחר ולדעתי איננו צריכים לטפל עתה לא בסוריה ולא בסיני, אלא לקבוע עמדה לגבי עזה והגדה המערבית והמדובר כאן לפחות על מיליון ורבע תושבים, אם לא יותר מזה.

מינינו מפקדה של הגדה המערבית, בראש עמד הרצוג. המחשבה היתה שהיא תטפל גם בנושא האזרחי. לאחר כמה ימים הסתבר שהעניין אינו יכול להתקדם כך, כלומר: יש בעיה קשה מאד שם והמפקדה היתה של אנשי-מילואים, שאינם יכולים עוד לשלוט במצב. הבעיות קשות והמפקדה קשורה מדי לעניינים. לכן, החל מהבוקר עברה האחריות לאלוף פיקוד המרכז. מפקדת פיקוד המרכז היא מפקדת הגדה המערבית. הוא מאורגנת טוב יותר ומסוגלת להשתלט הרבה יותר מהר על העניין. יש לה יותר פונקציונרים קבועים וזה מנגנון קבוע יותר.

הרצוג עוזר לעוזי נרקיס, בגדר תקופת-מערכ, תוך כמה ימים להכניסו לקורס העניינים. עוזי ישחרר אותו לאחר כמה ימים והדבר תלוי בכך, כיצד יאורגן הצד האזרחי של החיים בגדה המערבית.

לפי דעתי קשה לקבוע כיום סדורים סופיים של צורת המפעול

יסודי של החיים, כל זמן שהממשלה לא קבעה מדיניות לגבי הסטטוס של האזור. אזכיר לכם שנכנסנו בפעם הקודמת לעזה, ונקודה-המוצא של כולנו היתה, שעומדים אנו לספת את עזה למדינת-ישראל. בנינו אז את כל השלטון בהתאם לכך. מהרגע הראשון הקפנו דואר והפעלנו רשות כסף מרכזית וחינוך מרכזי. זו היתה פילוסופיה מסוימת שהכח תואם לה. איני חושב שמוצדק כיום לעשות זאת לגבי הגדה המערבית, כל זמן שלא קבעה הממשלה את מדיניותה. לכן, הסידורים שעושים אנו שם, יש לתת להם צביון מסויים זמני; תוך כדי קבלת החלטות רציניות ויסודיות יותר של הממשלה על סטטוס - צריך יהיה להתאים עצמנו למצב. אילו אמר משהו בממשלה כיום, שהכוונה לספת את הגדה - היינו מציעים הצעה אחרת. במידה ואין הצעה כזאת - עלינו להציע הצעה הרבה יותר זהירה.

נקודה שלישית: הבעיה התחוקתית. הגדה המערבית כרגע אינה שטח אורגני של מדינת-ישראל וכן - עזה. זה שטח כיבוש, שלפי החוק הבינלאומי נתון לשליטתו הבלעדית של צבא הכיבוש. יש כאן מספר בעיות שכרגע המשפטנים לומדים ובודקים אותן. כל מה שנחליט לעשות (כוונתי לממשלת-ישראל) בגדה המערבית - צריך יהיה להעביר זאת דרך המושל הצבאי, שיתן צו חוקי לכך. כל זמן שלא נתן לכך צו שלו - אין לזה חוק של חוק בגדה המערבית, אלא אם נחליט לספח אותה למדינה.

כל הנושא הזה אינו כולל את ירושלים. ישנה ועדת-שרים מיוחדת שיטבה ביום שלישי בבוקר ויושבתי הבוקר בנושא זה, של הגישה הבטיסית לענין ירושלים.

ועדה זו ממשיכה בעבודתה והנטייה הכללית היא לספח את ירושלים הערבית, במובן הרחב של המלה. הצענו לספח לירושלים העברית את השטח משעפא, כפר הנמצא בכיוון רמאללה, עד סור-באכר; לפי הצנזוס מקודם, בכל השטח הזה היו בין 90 ל-100 אלף ערבים. כרגע ההצעה לספח זאת לתחום מדינת-ישראל ובמידה ותחליט על כך הממשלה - הסטוט של המאה אלף נפש הללו יהיה אוטומטית כשל אזרחי מדינת-ישראל.

את הענין הזה בודקים כרגע, עם כל הבעיות הנובעות מכך וכאשר הממשל הצבאי בשטח זה יהיה אותו שהיה בנצרת. נשאר ממשל צבאי, עם תקנות הגנה שלנו לפיקוח. הבעיה האזרחית תהיה בעיה של אינטגרציה, עם כל משמעותה. לפי הספרים הידועים לנו, והם אינם מדויקים, מדובר על מאה-אלף נפש.

אגש עתה להצעות: אתריע על שתי נקודות: בגדה המערבית יש מושל צבאי, שכל הסמכויות החוקיות בידו. הוא עובד דרך צינור הפיקוד, שהוא הרמטכל ושר הבטחון מעליו;

ב) אתריע על כך, שהמהומה בשטח גדולה, הבעיות שעומדות בפנינו, בעיקר בגדה המערבית, עדינות מאד.

לכן, אני משוכנע שצריך לנהל ענין זה באופן קומפקטי כרגע, עם שליטה מלאה של המושל והצבא על כל הגדה.

אתאר את המבנה שמציעים לנו מלמטה למעלה: יהיה מושל צבאי, שימונה על כל הגדה. לידו רוצים לנו שתהיה נציגות של כל משרדי הממשלה.

כיום ישנם לידו הרפרנדים האלה לפי המבנה הקודם, אבל הם אינם מטעם משרדים, אלא אנשים שהצבא מינה. הוא מינה איש שיטפל בבריאות או בחקלאות, ופרט לאוצר, עמו סיכס על הסדר פורמלי ונציג שלו ירד לשטח, הרי למעשה היו אלה אנשים שמינינו. אנחנו רוצים שיהיו רפרנדים של המשרדים במקום והם יעבדו ליד המושל הצבאי כחלק מהממשלה הצבאית. מעל המושל הצבאי - האחראיות היא של הרמטכל ושל שר הבטחון. מעל שר הבטחון ישנה ועדה זו, שצריכה לגבש מדיניות ולקבועה אותה ושר הבטחון יפעל לפיה.

לאור שיחה שהיתה לי עם מר שרף, הבינתי שהוא חושב

שהתיאום יהיה דרך ועדת מנכ"לים שוטפת.

מבנה כזה בדיוק יש לנו בקל"ח. ארגון המשק לשעת-חירום

הקים ועדת מל"ח עליונה, בה כל המנכ"לים השתתפו ובראשה עמד שר הבטחון,

אשר מינה את סגן שר הבטחון לתפקיד. רב-אלוף מקלף הוכנס לטיפול בעניין זה בלבד, בעזרתו של עודד מסר. אך כל אלה עומקים בדבר בתורת אנשי-מלואים. ועדת מנכ"לים זו צריכה להמשיך לעבוד ומישהו צריך להמשיך לרכז אותה. יכול לרכז זאת מל"ח, כפי שפעל קודם לכן. אם מישהו חשוב שאין זה טוב כל כך ומנכ"ל משרד האוצר צריך לרכז זאת - גם כך יפעל הדבר בצורה משביעה רצון.

ואז, צינור העבודה יהיה האחריות החוקית והפיקודית, דרך צינור הפיקוד, שר הבטחון, הרמטכ"ל, המושל הצבאי, צינור מקצועי שיקבע את הנחיות - תהיה זו ועדת המנכ"לים או המשרדים על ידי הרפורמים שלהם שיעשו ישירות הכל בתיאום עם המושל הצבאי.

אני מציע מבנה זה לחקונת-המעבר, שהיא כרגע קריטית, לדעתי, לפחות בחודש הקרוב. אם יסתבר תוך החודש הקרוב הסטטוס המדיני וגדע על מה מדובר - אפשר יהיה לקבוע הסדר אחר. כך ארגנו את הממשל בעזה, שהוא פחות או יותר מאורגן בצורה זו. בממשל בעזה יש, אמנם, פחות בעיות מאשר כאן.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שיש בעזה בעיות של 30,000 איש בלבד.

רב-אלוף צ. צור: יש שם בעיות מטבע, י-נה בעיה אם לא $\frac{1}{2}$ לפחות דואר או לאו. יש בעיות של הפעלת בתי הספר, אם יש להפעילם או לאו ויש בעיות חקלאות. צריך לקבוע את התבואה ויש לארגן זאת. יש בעיות-רכוש-נטוש, שהוא רב, בעיקר בצד הסורי. יש שורת-בעיות ממין אחר, שאינן קשורות לבעיית הממשל הצבאי. יש הרבה מאד נפש בטיני. אנו עובדים בנושא זה בתיאום עם דב בן-דרור, כאחראי לנושא מטעם האוצר. הורדנו איש למטה, כדי לבדוק את הבעיה ומיום יומצא לנו דו"ח. אנו עובדים תוך קונטקט עם החברות הנוגעות בדבר - החברה האיטלקית והאמריקאית. אנו מעוניינים מאד להפעיל את המתקנים להוביל את הדלק אלינו. ישנן שם כמויות עצומות של דלק.

ד"ר י. ארנון: בטיני יש שלושה מיליון טון דלק, אך כנראה שאפשר להגדיל את התפוקה.

רב-אלוף צור: חלק מהדלק אינו טוב ולא כדאי להשתמש בו.

היו"ר השר פ. ספיר: ידוע לי על שלושה מיליון טון דלק בטיני.

רב-אלוף צ. צור: ישנן כמויות גדולות יותר. זו הבעיה העומדת שם בפנינו, מבלי להזכיר את הבעיות הקונקרסיות, כגון בעיית הכסף.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מודה לך על המקע שתחבת בפנינו. אני מבין שהחבדל בינך גישתך לגישת מר שרף, בין שתי המחשבות או ההצעות הללו, שאתה מציע שהאנשים, כמו ד"ר ארנון לא יקבלו בעניין זה הוראות אלא מטעם האוצר, במקרה זה, אלא מטעם משרד הבטחון.

רב-אלוף צ. צור: הצעתי ועדת מנכ"לים והצעתי את ד"ר ארנון, שיהיה היו"ר שלה.

השר ז. שרף: פורמלית האחלט כל אחד צריך לפעול מטעם הממשל הצבאי, ואין על כך חילוקי-דעות. השאלה היא ממי מקבלים את

ההוראה למעשה.

רב-אלוף צ. צור: הבעיות חייבות להיות עתה מתואמות מאד. אינך יכול להתחיל בקביעת פוליטי עם כל משרד בנפרד. כל זמן שהעניינים אינם ברורים והרקע המדיני שלהם עדיין כל כך - צריך לקבוע זאת בבהירות. ישבתי בועדת השרים לענייני ירושלים ולמשרד הדתות יש פוליטי שלו בניהול והעניין מסתבך ומסתרב כל כך.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין את העניין.

השר י. ספיר: העובדה שזו ועדה לענייני הגדה המערבית - מהיבט אותנו בימים אלה לתיאום פעולה מוחלט.

מר שמאי צוויגרייך: ועדה זו נקראת "ועדה לשכחים מוחזקים".

השר י. ספיר: אם כן, השאלה ירדה מעל הפרק. הקווי המנחה בועדה בכנסת היה לא לעשות דברים בומבסטיים וספקטולריים,

אבל ליצור בסיס חוקי, כך שאפשר יהיה לפעול בשטח שליו מכריזים ולא תהיה לזה השלכות על שטחים אחרים. אם אומרים - ירושלים כן והשאר - לא, כאילו קובעים כבר סטטוס מיוחד לדברים אחרים.

(ב) דבר שני שעדיין לא הוגדר ואני חושב שלאור מצב זה, מחוץ לירושלים, בעוד כמה ימים יכנסו המשרדים הממשלתיים/לשכת הצבאי יהווה משטר של צבא, כמו בנצרת או בדומה לזה. אבל הכוונה היתה שיטנו ממשל-צבאי ועל ידו יהיו אנשים שיהיו שליחי המשרדים, אלא יעמדו כאילו במדים לרשות הממשל הצבאי. המנהלים הכלליים הנוגעים בדבר יהיו מכוונים דעדה-תקבע את הפעולות והוועדה תקבע את הפוליטי. הפוליטי חשוב כאן, משום שכמה דברים עלולים להשתנות תוך התקופה הקרובה מבהינה זו שיש להניח שהמצב הקיים של סטטוס-קוו יכול להימשך זמן רב. הערבים לא ירצו לעשות שלום ואז לא נסכים לדבר אתם על כל דבר אחר ובינתיים ישאר מצב של סטטוס-קוו. במסגרת זו נקבע כמה וכמה עובדות של חיים. הועדה הזאת תצטרך לקבוע, לכן, את הפוליטי. במידה וסיימנו את ההקדמה, מציע אני לדון לפי הסדר בעניינים המעשיים.

ישנו דבר אחד, והוא בעיית המטבע, שתשתנה מאתמול עד לשבוע הבא לגמרי. אם זה שטח שרואים אנו אותו כשטח שלנו -מה שחל על השטח הכבוש או המשוחרר - אינו חל על ירושלים. שם נצטרך לקיים שער חליפין. ולמעשה הוא ישנו, כבר בירושלים ובבית-לחם לירה ישראלית. הם קונים וממקיעים מחירים בלירות ישראליות.

אני מציע לפעול לפי הסדר ולקבוע את הדברים אחד אחד השני. בסעיף אחד מציע אני להוסיף: בסיסי ובגדה המערבית, צפונה מירושלים מסתובבים כמה אלפי אנשים הנמצאים בין הכפרים, ומחוז-תפאם אינו ידוע. הבעיה היא מי מטפל בהם. הבעיה הפוליטית היא להחזיר או לא להחזירם למקומותיהם. במידה וישארו במקומות מסויימים, אליהם אפשר להחזירם - זה עניין אחד. אך יש מקומות אליהם אין למה לחזור.

רב-אלוף צ. צור: כרגע אין נותנים להם לעבור מהגדה המזרחית למערבית.

היו"ר השר פ. ספיר: כל השגרירים העבירו אלי אתמול קריאת א.א.א.א.א. ומייק ארנון נסע אתי בענין זה לשדה התעופה, כדי לומר לי שאם בענינים אלה לא נציע ולא נעשה - נאבד את המערכה הפוליטית.

השר גבתי עדיין לא הביע דעתו, אך אני מבין שהשרים מביעים דעתם, שהמנכ"לים יונקים סמכותם מהמשרדים והועדה הזאת היא הנותנת את הפוליטי. כך אני מבין גם מדברי מר שרף.

השר ז. שרף: הייתי מוסיף נקודה אחת לדברי רב-אלוף צור, שנדמה לי שצריך לקבלה: מה שעושים בשטח חייב להיות מתואם עם המושל הצבאי, וזה לא יכול להיות אחרת.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שהשר דיין לא בא לישיבות אלה.

רב-אלוף צ. צור: הוא נסע לישיבה אצל ראש הממשלה, אשכול.

היו"ר השר פ. ספיר: האם סיכום זה מתקבל?

רב-אלוף צ. צור: ברוח כללית - כן. אני מציע שועדת מנכ"לים או ועדה מצומצמת תשב ותנסה את הענין, או שאנסה זאת עם ד"ר ארנון.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שמתקבל כאן שישנו מושל צבאי. אם ליד המושל הצבאי ישנם אנשים המטפלים בענינים השונים. ושנה ועדת מנכ"לים המקבלת את הפוליטי מהועדה הזאת.

מ ת ק ב ל

רב-אלוף צ. צור: עליך לסכם עוד שתי נקודות: אנו מדברים על בעיות כלכליות ואזרחיות. לי היה נוח שזה יכלול כל הבעיות

האזרחיות.

היו"ר השר פ. ספיר: בנתי.

השר י. ספיר: דבר זה לא נקבע בממשלה באופן ברור. מדובר היה על ענינים כלכליים. יוצא, איפוא, שאם רוצים לקבוע תיאום מלא - אזי מנכ"לים ישנם שמילא ויש להוסיף למעשה, לפי דעתי, רק שני שרים לענין זה: בריאות וחינוך.

השר ז. שרף: לדעתי צריך להיות בזה שר הפנים.

ד"ר י. ארנון: לדעתי צריך להיות בזה שר התחבורה.

היו"ר השר פ. ספיר: הרי זה כולל כבר את כל הממשלה... האם חושב אתה, מר ספיר, שצריך להביא זאת בפני הממשלה?

השר ז. שרף: צריך להודיע לממשלה על כך.

השר י. ספיר: היסוד של ביצוע אזרחי תחת הממשל הצבאי יהיה מטעם העיריות.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מציע שמשרד הדתות ישלח גם הוא בא-כחו לוועדת המנכ"לים. אני מקבל עקרון ההרחבה, אבל חושש מועדות *

גדולות. הצעתי שלא יודקו כאן לוועדת חינוך ובריאות, אלא תהיה זו ועדת מנכל"ים שתטפל בזה ומטפיקה ועדה בת חמשה איש.

מר שמאי צוויגרייך: מי יהיה בוועדת המנכל"ים? -

היו"ר השר פ. ספיר: כל אלה שימונו, אלה שיש צורך בהם בוועדה.

רב-אלוף צ. צור: מי ירכז את הוועדה?

היו"ר השר פ. ספיר: הצעתי את ד"ר ארנון.

רב-אלוף צ. צור: את ועדת המל"ח העליונה, בה יושבים כל המנכל"ים,

ריכוז מר צבי דינשטיין. כאשר הוא הלך - הטלנו זאת מקלף. על מקטעה. זו מחקרת אפשרית אחת. מחקרת שניה - להטיל זאת על ד"ר ארנון.

השר ז. שרף: אני מציע להוציא מעניין זה את ועדת המל"ח.

רב-אלוף צ. צור: איני מתנגד לכך שד"ר ארנון יהיה היו"ר.

היו"ר השר פ. ספיר: צריך לעמוד על המשמר ולעשות זאת בכל הדימויות,

היום ולא מחר, כי בזה ניבחנו בעולם.

בינתיים נשארת ועדת-שרים בת חמשה חברים.

ד"ר י. ארנון: ברצוני להדגיש שוועדה זו מטפלת בכל הבעיות האלה, מלבד עניין ירושלים.

דרושה לנו החלטת השרים בעניין זה ואני רוצה לקבוע

את הישיבה, שתהיה מכרעת לדברים אלה, מחר ב-10 בבוקר, שתדון בעניין מטוסים המטבע וחבולים.

היו"ר השר פ. ספיר: הישיבה תתקיים מחר בשעה 10 בבוקר כאן.

השר ח. גבתי: ישנן בעיות רכוש. ישנו רכוש קרקעי וישנו רכוש כזה

חסיין ליהודים; ישנו רכוש קרקעי חסיין לממשלה.

צריך להחליט על מי האחריות לטפל בזה. אני מציע להטיל זאת על מינהל מקרקעי-ישראל, שאת הרכוש יאתר ויקח אותו לטיפולו.

רב-אלוף צ. צור: אני מציע שתבדוק זאת ועדת המנכל"ים. זו בעיה משפטית. הפוליסה שלנו בנושא זה לדאוג לשרותים

אלמנטריים ולא עוד.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מסכים שעדיין מוקדם לטפל ברכוש הקרקעי, אבל המנכל"ל היו"ר יבדוק זאת.

השר ח. גבתי: מי ממונה בכלל על שמירה על רכוש?

רב-אלוף צ. צור: על כל זה אחראי הממשל הצבאי.

השר ח. גבתי: ישנם כבר מקומות שידוע שחורבים ברחו מהם. נשארו

שם דברים, שאם לא יטפלו בהם - ילכו לאיבוד.

בקלקיליה ישנם פרדסים שאינם מושקים; ישנן תחנות נסיונות שלהם, החולכות לאיבוד.

מר פ. זנדברג: ביקשנו מהמושלמים להגיש הצעת קציב לחודש הקרוב,

כל אחד בתחום שלו. אני חושב שגם לאחר שיהיו נציגי המשרדים - יקבלו הוראות ממשרדיהם, אך התקציב צריך להיות מרוכז ומוגש מטעם המושל.

השר י. ספיר: ישנה בעיה של ממסל-צבאי שהוא סוגר כל אותם אזורים

ואין בהם תנועה חפשית. זה מביא לכך שאין תנועה

חפשית של מצרכים וסחורות. פירוש הדבר שעלויות להתעורר בעיות של מחסור במצרכים שאותו אזור מקבל היה ממקורות אחרים.

רב-אלוף צ. צור: למשך חודש ימים יש להם את כל הדרוש.

השר י. ספיר: בועדה זו אליך לעשות את כל השיקולים לתקופה שלאחר

חודש. לא ניתן להסדואת בחינת, מלבד הנחוי למניעת

רעב. נדרוש תשלום בעד הסחורה ומתעוררת השאלה - האם מבחינת המטבע מכוסה העניין. הם משלמים לנו בדינרים וזה כסף שדינו כדין ל"ש.

היו"ר השר פ. ספיר: קבעתי שיהא עם מר הורוביץ בעניין זה מחזר בבוקר.

אנחנו לוקחים עלינו כאן סיכון של יום או שניים.

חוסין יכול מחזר לומר, במידה וידע שיש ל"ש רבות להחליף - שמסרב הוא לכך. אין לנו ברירה, אלא לסכן את הסכומים האלה, יום או שניים, עד אשר מעבירים זאת ללונדון.

ד"ר י. ארנון: אינך יכול לעשות בדינרים אלה דבר. דינרים אלה

הינם קונברטיבל רק דרך עמן. אתה יכול להחליפם רק

אם בא אתה להטכם על כך עם חוסין. אם בא אתה ללונדון עם מיליון דינרים - הם ישלחו אותך לעמן.

היו"ר משר פ. ספיר: כלומר, פירוש הדבר שנותנים לנו להם עתה את הכל

בחינת?

ד"ר י. ארנון: כאן יכולים לנו להפסיד, על ידי החלטה לא נכונה, סכום

של 80 מיליון דולר. במחנות ישנו סכום של 50 מיליון

דינרים. אנן מעריכים שבגדה המערבית ישנו סכום של 30 מיליון דינרים. אם

נחליף זאת - יתקבל סכום של 80 מיליון דולר בנייר. אך הבעיה המורה יותר.

השר ז. שרף: ישנם דברים שלפי הדיווח שקבלתי הבוקר, עלינו לספקם

מיד: חיטה וסוכה. בעניין החיטה ישנה בעיית המחיר.

החיטה עם הסובסידיה שנותנים לנו לאה שווה במחירה למחיר החיטה שם. יכולים

אנו להחליט שמוכרים אנו אותה עם הסובסידיה ולא תהיה כל בעיה. אבל הסוכר

אצלנו הרבה יותר יקר מאשר שם. באיזה מחיר נמכור את הסוכר - האם נוריד

את המחיר או לאו - זאת בודקים אנו והדרכה בעניין זה עדיין אין לנו.

היו"ר השר פ. ספיר: בחודש הראשון הייתי נותן להם זאת במחיר הקודם, עם

סובסידיה ובודק אם יביא הדבר להברחה. יתכן שאני

נמצא עתה תחת השפעה של כל מי שראה אותי והזהיר אותי שלא נסתבך בדברים אלה.

הייתי מציע אפילו לחלק זאת בקיצוב שם, אך לקבוע את המחיר שהיה עד עתה.

פ ת ק ב ל

היו"ר השר פ. ספיר:

השם נתן טפייטמנט, שיתן לנו כמה דלק שיוכל.
הוא יתן ידו לטפס כל כמה שנחוצו לנו. אנו שואלים
על הצינור, כי אנו חולמים על צינור ב' הוא בתמונה.

רב-אלוף צ. צור:

האזירה בפרט היא קיצונית נגדנו. האחדה של העולם
המוסלמי עוזרת לכך. העתונות חריפה מאד נגדנו,
באופן מפתיע ממש.

היו"ר השר פ. ספיר:

מה ששמעתי בכל זאת, מידיעות שהגיעו משם, שהם אמרו
בשני מקומות שנשמו לריוחה.

רב-אלוף צ. צור:

אבל הדיבור כלפי חוץ - כפי שאמרתי.

היו"ר השר פ. ספיר:

רומניה מחזיקה לעת-עתה מעמד. סוף-סוף, ראש ממשלת

רומניה ש אמר, שהוא רואה כתפקיד חיוני לעשות שלום

בינינו והערבים בשיחות ישירות ליד שולחן אחד, כך ולא אחרת.

בענין המטבע: ישנם בכל-זאת גורמים, מלבדנו וחוסנין,
שאפשר דרכם להציל את הענין.

ד"ר י. ארנון:

היה מברק מ-אי.אס.אף, שקביעת שערים - אין זה
ענין שלנו בלבד.

היו"ר השר פ. ספיר:

עלי לומר זאת בכיוון החיובי. הרי הוציאת אנחנו
לתת להם לאכול, לא להרויח על כך ובמחירים הקבועים
שם. יש לערב בענין גורמים ולהסביר שאין זה ענין של יחסים בינינו ובינם.
אלא זה ענין של האוכלוסיה שלהם, שבעד דינרים אלה מקבל את החמורה
אם דרך האי.אס.אף, או דרך בנק זה או אחר. על כל פנים, זה יהיה נימוק
בידינו, שהוא לא רצה לקבל את המטבע שלו.

השר י. ספיר:

איני מכיר את הסצב הכלכלי באזור זה, אך לאור
החשש שהדינר יכול לאבד משמעותו ואננו בר חליפין
בלי עמך, האם אין זה מביא למחשבה שיש לארגן עסקיה ליפין?

השר ז. שרף:

אין לנו מה לקנות בהם.

היו"ר השר פ. ספיר:

המאזן שלהם הוא 50 מיליון שטרלינג יבוא ו-6 מיליון
- יצוא של כל המדינה הזאת. לגדה עצמה יש ודאי
מאזן של מיליון לי"ש יצוא בלבד.

השר י. ספיר:

כל מה שהם צריכים לקנות ואין להם - עליהם לקנות
מאחור. יתכן שיש להם עודפים במה שלנו הסר.

השר ז. שרף:

שני שלישים מהמקס מחציב המסק היה מכוסה על ידי
תמיכת אנגליה ואמריקה.

ד"ר י. ארנון:

הערכתנו היא שגרעון הגדה הוא בשיעור 60 מיליון
דולר לשנה.

השר י. ספיר:

מה יקרה אם מצב הסטטוס-קוו ישאר זמן רב?

אני רוצה שאלה שיטפלו סברים יראו את ההתפתחות שתהיה

אחרי חודש ימים, כי אז נעמוד בפני בעיות רציניות מאד במסגרת הדברים
עליהם מדברים אנו כיום.

היו"ר השר פ. ספיר: בישיבה באה נשמע דו"ח אשון, תמציתי, מהמנכלים. בישיבה זו יתבקשו המטפלים בדבר לומר לנו מה דעתם במידה וימשך המאבק הזה חצי-שנה.

ד"ר י. ארנון: כאשר דובר על ועדת מנכל"ים, האם מדובר על כל המנכל"ים או על אלה הנמצאים בוועדה?

היו"ר השר פ. ספיר: מדובר על מנכ"לים אלה פלוס אלה של שרדי הבריאות והחינוך ואם נחוץ יהיה - תתקיים ישיבה אחת גם עם מנכ"ל משרד הבריאות.

השר ח. גבתי: בהודעותיו דובר לא על הגדה המערבית, אלא על ענין סלק הסוכר. לא מוציאים את סלק-הסוכר, כי אין כלי-הובלה וכמויות גדולות, כ-300,000 טון, עלולים ללכת לאיבוד. עד עתה משכו אותנו ואמרו לנו שביום החמישי אפשר יהיה להתחיל לשחרר כלי-הובלה למטרה זו. עד עתה מפנה אניב עיה זו לוועדת מל"ח; כיום נתברר שהוקצו לכך 100 מכוניות, אך מכל אלה לא הגיעו אפילו חמש. הפעלנו בית הרושת אחד והשני עדיין אינו מועיל. תחילה הופעל בית הרושת בדרום ונסגר ועתה הופעל זה הנמצא בעפולה. מדובר כאן בסכום של 30 מיליון לירות ואני רוצה שנדע את המצב ויש לעשות משהו בנידון.

רב-אלוף ז. צור: המצב כרגע כזה: העובדות הן כאלה, ש-7500 כלי-רכב של המשק היו מגויסים. ברור שהמשק היה משותק. אנו משחררים את האנשים במשך השבוע בקצב מהיר מאד. במשך השבוע הבא משחררים אנו 100,000 איש. אשר לאחרים - כרגע לא הוחלט עליהם דבר. הנסיה הכללית של כולנו היא לשחרר עוד אנשים, אבל צריך לתת לענין להתארגן בהדרגה.

בעיית הרכב הרבה יותר חמורה. על אף העובדה שהמלחמה נסתיימה, העובדה שכל סיני מיושבת בחיילים, כפי שיושבים הם - מחייבת החזקת רכב רב, והדרישה עלתה. אם עד עתה הלך החייל עם מימיה, הרי עתה צריך להביא להם מקלחות. הלהצים גדולים יותר למטה.

הערה פל ההוראות הן כאלה: כל חטיבה משתחררת עם רכבה. במשך השבוע שחררנו אלף כלי-רכב, עד סוף השבוע. היום עשינו סידור לשחרר את כל הרכב של מפעלי התובלה של באר-שבע, להם 90 כלי-רכב כבדים. הם יוצאים במשך היום ויתחילו לעבוד במשק בלבד. מחר כל זה יתארגן. מהרכב המשתחרר החלטנו לרכז, מתוך אלף או אלף ומאתיים כלי-רכב, כמאתיים כלים תחת ידינו במסגרת שתי פלוגות-תובלה לצורך שחרור התוצרת החקלאית. במשך הימים הקרובים נעמיד מאתיים כלי-רכב לצורך המשק. יותר מזה איני יכול לומר.

היו"ר השר פ. ספיר: האם אתה האיש המטפל בכל העסקים האלה? האם אליך צריך לפנות בנושא זה?

רב-אלוף ז. צור: כן.

השר ח. גבתי: שליש מכמות הסלק הפסדנו כבר.

היו"ר השר פ. ספיר: כמה חיסה גברו כבר לקצור?

השר ח. גבתי: חצי הכמות. אך גם עתה ישנו חלק שהופכים אותו בשדה. הישיבה ננעלה

פרוטוקול

מישיבת ועדת השרים לענין היחסים
הכלכליים עם השטחים המוזקים על ידיצה"ל.

תל-אביב, 15.6.1967.

נוכחים: היו"ר - שר האוצר פ. ספיר.
משרד הבטחון - רב-אלוף צ. צור,
משרד החקלאות - השר ח. גבתי,
משרד התעשייה - השר ז. שרף,
שר בלי תיק - השר י. ספיר,
מנהל משרד האוצר - מר י. ארנון
הממונה על התקציבים - מ. זנדברג
מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה - ד. גולן,
לשכת שר האוצר - מר ש. פופס.

השר פ. ספיר: בהזדמנות זו אברך את ידידי (בלי מרכאות) חמיד, גם כאשר
אנו חלוקים בדעותינו - מר יוסף ספיר, על היותנו יחד,
ליד שולחן אחד של ועדת-שרים, כאשר במשך שנים רבות היו בינינו בירורים
מתמידים, רצופים בוועדת הכספים של הכנסת, וחושב אני לעצמי זאת לזכות.

השר י. ספיר: באתי הנה כדי לשרת.

השר ז. שרף: ועדה זו מונתה על ידי הממשלה כדי לבדוק ולקבוע דברים.
זו לה ישיבתה הראשונה; היו"ר של הוועדה הוא שר האוצר.
שאלה ראשונה שנתעוררה היתה מופנית מצד מר מקלף, שהציג את הבעיה כיצד
יטופל בחיים האזרחיים של האוכלוסייה בשטח הכיבוש.

הבעיה דחופה, כפי שמבין אני אותה; לאחר שהחלטנו מה
שהחלטנו בענין שער המטבע, כאשר ניתן איזה מהלך בלי לעסוק בבעיית המטבע,
שהיא בעיה בינלאומית מסובכת, ושר האוצר ביקש לקבל את המצב כפי שהוא.
והבעיה הדחופה עתה היא שאלת האספקה של המצרכים השונים לשטח הכבוש.

השר פ. ספיר: כמה יש לנו ערבים ובאילו מקומות?

רב-אלוף צ. צור: ישנה רשימה בכתב ואעביר לך אותה.

השר ז. שרף: ביום ג' התקיימה שיחה בה הועלתה הצעה של משרד הבטחון,
שהמושלים הצבאיים ינהלו את כל המערכה של הסדרים האזרחיים
ולידם יהיו אנשים שימונו על ידי המשרדים וישמשו כיועצים. ההנחיות תינתנה
על ידי ועדת שרים זו לעניינים הכלכליים ואולי תהיה ועדה נוספת לנושא
השרותים.

הפעולה תיעשה באחריות הפרלמנטרית והפורמלית של שר הבטחון

ומשרד הבטחון.

הענין אלצה נראה לי ביום ג', אבל לא נכנסתי לויכוח. אמרתי

שנביא זאת היום לדיון במסגרת זו. איני דן בצד הפורמלי עתה. זה שטח-כיבוש
ויש לו ממשל-צבאי והצד הפומלי הוא הממשל-הצבאי, כאשר מדובר כלפי חוץ,
ומי שיפעל שם - יפעל בתוך מסגרת הממשל-הצבאי. אך למעשה האחריות צריכה
להיות מוטלת על השרים האחראים בשטחים השונים: בשטח האספקה - על משרד
המסחר והתעשייה; בשטח התקציב - על האוצר. אם יהיה צורך לפתור בעיות בריאות -
יהיה אחראי על כך שר הבריאות. שישלה אנשים

בחקלאות - קייט) כאן בעיית הצד הפדפולב הווסרינרי של הבעיה, שהוא ענין חמור יותר מענין הייצור; ישנה בעיית הייצור והאספקה החקלאית וכו', ועל כל זאת צריך להחליט היום וזה בעצם הסעיף העיקרי העומד בפנינו.

ד"ר י. ארגון: אנו עושים בענין המספרים עבודה יסודית יותר ומחר יומצאו לכם הסיכומים.

רב-אלוף צ. צור: ישנן שתי שאלות לגבי הפורום היושב כאן, שהן טעונות הבהרה.

היו"ר השר פ. ספיר: מה ענין הרצוג כאן?

רב-אלוף צ. צור: אני סבור שטוב הדבר להקים ועדות שרים אחדות לכל נושא בנפרד. אני מציע שועדת השרים תהיה לבעיות אזוריות המתעוררות בשטח הכבוש והיא תטפל גם בבעיות הסוציאליות.

השר ז. שרף: ההחלטה לא היתה כזאת. אני הבינתי זאת לגבי הגדה המערבית בלבד.

רב-אלוף צ. צור: אני מציע שיהיה פורום של ועדת-שרים שיטפל בכל הבעיות האזוריות המתעוררות בשטחי-הכיבוש כולם. אין טעם להקים ועדה נפרדת לשטח של עזה.

בשטח של עזה ישנם 412,000 נפש. בשנת 1956 היו פחות תושבים שם. מתוך אלה ישנם 312,000 אנשים, המקבלים טיפול של "אונדרא", המטפלת בהם. 70,000 נפש יטופלו בצורה זו או אחרת על ידי "קאר" - ארגון אמריקאי אחר, המטפל בנושא זה.

עדיין לא סיימנו עם חב"ח "קאר" באופן סופי את הענין, אבל המצאנו להם מכתב רשמי בנושא זה, והענין בתהליך של טיפול.

אשר לגדה המערבית - אין בידינו מספרים מדויקים, אלא המספר הקודם של 900,000 נפש בערך. מתוך אלה - 400,000-500,000 נפש בטטוס של פליטים המקבלים סיוע מאונדרא". סיכמנו אתמול הסדר עם "אונדרא": הם היו מוכנים להתחיל מיד בפעולה. לעומת זאת בעזה היתה פעולתם מאורגנת ולא נפסקה ויום אחר כניסתנו התחילו להבטיח את השרותים והאספקה הסדירה, ~~בגדה המערבית~~ נמשך הדבר זמן רב יותר. הם נפגעו שם: המשרד והרכב שלהם אינם בידם והענין נמצא עכשיו בתהליך הסדרה. אתמול התחלנו להחזיר להם רכב ולספק להם במידת הצורך רכב שלנו. הם יתחילו לחלק לגזריהם הספקה ותוך יום או שניים הענין ייכנס למסגרת.

שתי בעיות נוספות: בעית אחת בסיני והאחרת - בסוריה. בסיני הבעיה כזאת: לפי הצנזוס הישן של המצרים, פרט לרצועת-עזה, היו 140,000 ערבים, כולל בדווים, שהיו מצויים בשלושה ריכוזים. הריכוז הגדול ביותר באל-עריש; בדווים - בכל השטח; הריכוז ליד ים-סוף; כל אלה יחד מנו 140,000 נפש. כרגע איננו יודעים בדיוק מה מספרם. לא ברור מה מספר התושבים באל-עריש כרגע. לצורך הטיפול - סיפחנו אותו לעזה. הבעיה העדינה היא בתפעול ממל-עזה. המושל הצבאי בעזה מטפל בענין. מה מצוי עוד כרגע בסיני - איננו יודעים וזה אינו מטריד אותנו עתה. אלא בעיית היילים מצרים, המטרידים אותנו מאד. העחונות

בעולם מתחילה לעלות על נושא זה בחריפות. הוצאנו את הצלב-האדום לשטח לשם סיוע. אנו מקווים הערב לבוא אתם לידי הסכם, שיכנסו יותר לשטח ויטפלו בעצמם יותר בנושא זה.

שר האוצר פ. ספיר הישנם היילים החושבים שעדיין נמשכת המלחמה?

רב-אלוף צ. צור: ברור שהם אינם במצב של מלחמה, אבל הם רעבים וצמאים ולאחדים מהם יש נשק ביד. היו מקרים שתקפו אנשים שלנו לא מתוך רצון להלחם, אלא כדי להשיג מימ. היה מקרה מצחיק, כאשר הם נכנסו לתוך טנק שלהם והחליטו לנטוע בו לתעלה, במקום ללכת דגל. הם עלו על מפקדת אוגדה, ומאז ישב אברהם יפה עם שני פטונים ליד אוהל, שלא זזו ממנו. אך זה קוריוז המראה מה קורה שם עתה.

על כל פנים, אני מציג את המצב כפי שהוא עתה. בטוריה היו 65,000 ערבים ונשארו 20,000 בלבד. שם היה להם לאן לברוח במהירות, והערכתנו שזה המספר שנשאר שם כולל קוניטרה.

מה מציג אני עתה: אם זו התמונה - כמה עלינו לטפל? - איני חושב שצריכים אנו לטפל כרגע בסיני. אין שם בעיות אזרחיות עתה, אלא הן ממין אחר ולדעתי איננו צריכים לטפל עתה לא בסוריה ולא בסיני, אלא לקבוע עמדה לגבי עזה והגדה המערבית והמדובר כאן לפחות על מיליון ורבע תושבים, אם לא יותר מזה.

מינינו מפקדה של הגדה המערבית, בראשה עמד הרצוג. המחשבה היתה שהיא תטפל גם בנושא האזרחי. לאחר כמה ימים הסתבר שהעניין אינו יכול להתקדם כך, כלומר: יש בעיה קשה מאד שם והמפקדה היתה של אנשי-מילואים, שאינם יכולים עוד לשלוט במצב. הבעיות קשות והמפקדה קשורה מדי לעניינים. לכן, החל מהבוקר עברה האחריות לאלוף פיקוד המרכז. מפקדת פיקוד המרכז היא מפקדת הגדה המערבית. הוא מאורגנת טוב יותר ומסוגלת להשתלט הרבה יותר מהר על העניין. יש לה יותר פונקציונרים קבועים וזה מנגנון קבוע יותר.

הרצוג עוזר לעוזי נרקיס, בגדר תקופת-מעבר, תוך כמה ימים להכניסו לקורס העניינים. עוזי ישחרר אותו לאחר כמה ימים והדבר חלוי בכך, כיצד יאורגן הצד האזרחי של החיים בגדה המערבית.

לפי דעתי קשה לקבוע כיום סדורים סופיים של צורת הפעול יסודי של החיים, כל זמן שהממשלה לא קבעה מדיניות לגבי הסטטוס של האזור. אזכיר לכם שנכנסנו בפעם הקודמת לעזה, ונקודת-המוצא של כולנו היתה, שעומדים אנו לספח את עזה למדינת-ישראל. בנינו אז את כל השלטון בהתאם לכך. מהרגע הראשון הקמנו דואר והפעלנו רשות כסף מרכזית וחינוך מרכזי. זו היתה פילוסופיה מסויימת שהכנס תואם לה. איני חושב שמוצדק כיום לעשות זאת לגבי הגדה המערבית, כל זמן שלא קבעה הממשלה את מדיניותה. לכן, הסידורים שעושים אנו שם, יש לתת להם צביון מסויים זמני; תוך כדי קבלת החלטות רציניות ויסודיות יותר של הממשלה על סטטוס - צריך יהיה להתאים עצמנו למצב. אילו אמר משהו בממשלה כיום, שהכוונה לספח את הגדה - היינו מציעים הצעה אחרת. במידה ואין הצעה כזאת - עלינו להציע הצעה הרבה יותר זהירה.

נקודה שלישית: הבעיה התחוקתית. הגדה המערבית כרגע אינה שטח אורגני של מדינת-ישראל וכן - עזה. זה שטח כיבוש, שלפי החוק הבינלאומי נתון לשליטתו הבלעדית של צבא הכיבוש. יש כאן מספר בעיות שכרגע המשפטנים לומדים ובודקים אותן. כל מה שנחליט לעשות (כוונתי לממשלת-ישראל) בגדה המערבית - צריך יהיה להעביר זאת דרך המושל הצבאי, שיתן צוו חוקי לכך. כל זמן שלא נתן לכך צו שלו - אין לזה חוק של חוק בגדה המערבית, אלא אם נחליט לספח אותה למדינה.

כל הנושא הזה אינו כולל את ירושלים. ישנה ועזת-שרים מיוחדת שישבה ביום שלישי בבוקר ויושבת הבוקר בנושא זה, של הגישה הבסיסית לענין ירושלים.

ועדה זו ממשיכה בעבודתה והנטייה הכללית היא לספח את ירושלים הערבית, במובן הרחב של המלה. הצענו לספח לירושלים העברית את השטח משעפת, כפר הנמצא בכיוון רמאללה, עד סור-באכר; לפי הצנזוס מקודם, בכל השטח הזה היו בין 90 ל-100 אלף ערבים, כרגע ההצעה לספח זאת לתחום מדינת-ישראל ובמידה ותחליט על כך הממשלה - הספוטו של המאה אלף נפש הללו יהיה אוטומטית כשל אזרחי מדינת-ישראל.

את הענין הזה בודקים כרגע, עם כל הבעיות הנובעות מכך וכאשר הממשל הצבאי בשטח זה יהיה אותו שהיה בנצרת. נשאר ממשל צבאי, עם תקנות הגנה שלנו לפיקוח. הבעיה האזרחית תהיה בעיה של איפסגהציה, עם כל משמעותה. לפי המספרים הידועים לנו, והם אינם מדויקים, מדובר על מאה-אלף נפש.

אגש עתה להצעות: אתריע על שתי נקודות: בגדה המערבית יש מושל צבאי, שכל הסמכויות החוקיות בידו. הוא עובד דרך צינור הפיקוד, שהוא הרמטכל ושר הבטחון מעליו;

ב) אתריע על כך, שהמהומה בשטח גדולה, הבעיות שעומדות בפנינו, בעיקר בגדה המערבית, עדינות מאד.

לכן, אני משוכנע שצריך לנהל ענין זה באופן קומפקטי כרגע, עם שליטה מלאה של המושל והצבא על כל הגדה.

אתאר את המבנה שמציעים לנו מלמשה למעלה: יהיה מושל צבאי, שימונה על כל הגדה. לידו רוצים לנו שתהיה נציגות של כל משרדי הממשלה.

כיום ישנם לידו הרפרנדים האלה לפי המבנה הקודם, אבל הם אינם מטעם משרדים, אלא אנשים שהצבא מינה. הוא מינה איש שיטפל בבריאות או בחקלאות, ופרט לאוצר, עמו סיכום על הסדר פורמלי ונציג שלו ירד לשטח, הרי למעשה היו אלה אנשים שמינינו. אנחנו רוצים שיהיו רפרנדים של המשרדים במקום והם יעבדו ליד המושל הצבאי כחלק מהממשלה הצבאי. מעל המושל הצבאי - האחריות היא של הרמטכל ושל שר הבטחון. מעל שר הבטחון ישנה ועדה זו, שצריכה לגבש מדיניות ולקבוע אותה ושר הבטחון יפעל לפיה.

לאור שיחה שהיתה לי עם מר שרף, הבינתי שהוא חושב

שהתיאום יהיה דרך ועדת מנכ"לים שוטפת.

מבנה כזה בדיוק יש לנו בקל"ח. ארגון המשק לשעת-חירום

הקים ועדת מל"ח עליונה, בה כל המנכ"לים השתתפו ובראשה עמד שר הבטחון,

אשר מינה את סגן שר הבטחון לתפקיד. רב-אלוף מקלף הוכנס לטפל בענין זה בלבד, בעזרתו של עודד מסר. אך כל אלה עוסקים בדבר בתורת אנשי-מילואים. ועדת מנכ"לים זו צריכה להמשיך לעבוד ומישהו צריך להמשיך לרכז אותה. יכול לרכז זאת מל"ח, כפי שפעל קודם לכן. אם מישהו חשוב שאין זה טוב כל כך ומנכ"ל משרד האוצר צריך לרכז זאת - גם כך יפעל הדבר בצורה משביעה רצון.

ואז, צינור העבודה יהיה האחריות החוקית והפיקודית, דרך צינור הפיקוד, שר הבטחון, הרמטכ"ל, המושל הצבאי, צינור מקצועי שיקבע את הנחיות - תהיה זו ועדת המנכ"לים או המשרדים על ידי הרפרנדים שלהם שיעשו ישירות הכל בתיאום עם המושל הצבאי.

אני מציע מבנה זה לתקופת-המעבר, שהיא כרגע קריטית, לדעתי, לפחות בחודש הקרוב. אם יסתבר תוך החודש הקרוב הסטטוס המדיני ונדע על מה מדובר - אפשר יהיה לקבוע הסדר אחר. כך ארגנו את הממשל בעזה, שהוא פחות או יותר מאורגן בצורה זו. בממשל בעזה יש, אמנם, פחות בעיות מאשר כאן.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שיש בעזה בעיות של 30,000 איש בלבד.

רב-אלוף צ. צור: יש שם בעיות מטבע, י-נה בעיה אם לא $\frac{1}{2}$ לפתוח דואר או לאו. יש בעיות של הפעלת בתי הספר, אם יש להפעילם או לאו ויש בעיות חקלאות. צריך לקצור את התבואה ויש לארגן זאת. יש בעיות-רכוש-נטוש, שהוא רב, בעיקר בצד הסורי. יש שורת-בעיות ממין אחר, שאינן קשורות לבעיית הממשל הצבאי. יש הרבה מאד נפט בסיני. אנו עובדים בנושא זה בתיאום עם דב בן-דנור, כאחראי לנושא מטעם האוצר. הורדנו איש למטה, כדי לבדוק את הבעיה ומיום יומצא לנו דו"ח. אנו עובדים תוך קונטקט עם החברות הנוגעות בדבר - החברה האיטלקית והאמריקאית. אנו מעונינים מאד להפעיל את המתקנים להוביל את הדלק אלינו. ישנן שם כמויות עצומות של דלק.

ד"ר י. ארנון: בסיני יש שלושה מיליון טון דלק, אך כנראה שאפשר להגדיל את התפוקה.

רב-אלוף צור: חלק מהדלק אינו טוב ולא כדאי להשתמש בו.

היו"ר השר פ. ספיר: ידוע לי על שלושה מיליון טון דלק בסיני.

רב-אלוף צ. צור: ישנן כמויות גדולות יותר. זו הבעיה העומדת שם בפנינו, מבלי להזכיר את הבעיות הקונקרטיות, כגון בעיית הכסף.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מודה לך על המקע שפצצת בפנינו. אני מבין שההבדל בינך גישתך לגישת מר שרף, בין שתי המחשבות או ההצעות הללו, שאתה מציע שהאנשים, כמו ד"ר ארנון לא יקבלו בענין זה הוראות אלא מטעם האוצר, במקרה זה, אלא מטעם משרד הבטחון.

רב-אלוף צ. צור: הצעתי ועדת מנכ"לים והצעתי את ד"ר ארנון, שיהיה היו"ר שלה.

השר ז. שרף: פורמלית אדחלש כל אחד צריך לפעול מטעם הממשל הצבאי, ואין על כך חילוקי-דעות. השאלה היא ממי מקבלים את

ההוראה למעשה.

רב-אלוף צ. צור: הבעיות חייבות להיות עתה מתואמות מאד. אינך יכול להתחיל בקביעת פוליטי עם כל משרד בנפרד. כל זמן שהענינים אינם ברורים והרקע המדיני שלהם עדין כל כך - צריך לקבוע זאת בבהירות. ישבתי בועדת השרים לעניני ירושלים ולמשרד חדות יש פוליטי שלו בנידון והענין מסתבך ומסתדבל כך.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין את הענין.

השר י. ספיר: העובדה שזו ועדה לעניני הגדה המערבית - מחייבת אותנו בימים אלה לתיאום פעולה מוחלט.

מר שמאי צוויגרייך: ועדה זו נקראת "ועדה לשטחים מוחזקים".

השר י. ספיר: אם כן, השאלה ירדה מעל הפרק. הקווי המנחה בועדה בכנסת היה לא לעשות דברים בומבסטיים וספקטולריים,

אבל ליצור בסיס חוקי, כך שאפשר יהיה לפעול בשטח עליו מכריזים ולא תהיה לזה השלכות על שטחים אחרים. אם אומרים - ירושלים כן והשאר - לא, כאילו קובעים כבר סטטוס מיוחד לדברים אחרים.

(ב) דבר שני שעדיין לא הוגדר ואני חושב שלאור מצב זה, מחוץ לירושלים, בעוד כמה ימים יכנסו המשרדים הממשלתיים/לשטם הצבאי יהווה משטר של צבא, כמו בנצרת או בדומה לזה. אבל הכוונה היתה שישנו ממשל-צבאי ועל ידו יהיו אנשים שיהיו שליחי המשרדים, אלא יעמדו כאילו במדים לרשות הממשל הצבאי. המנהלים הכלליים הנוגעים בדבר יהיו מכוונים ~~לפניהם~~ את הפעולות והוועדה תקבע את הפוליטי. הפוליטי חשוב כאן, משום שכמה דברים עלולים להשתנות תוך התקופה הקרובה מבחינה זו שיש להניח שהמצב הקיים של סטטוס-קוו יכול להימשך זמן רב. הערבים לא ירצו לעשות שלום ואז לא נסכים לדבר אתם על כל דבר אחר ובינתיים ישאר מצב של סטטוס-קוו. במסגרת זו נקבע כמה וכמה עובדות של חיים. הועדה הזאת הצטרך לקבוע, לכן, את הפוליטי. במידה וסיימנו את ההקדמה, מציע אני לדון לפי הסדר בענינים המעשיים.

ישנו דבר אחד, והוא בעיית המטבע, שתשתנה מאתמול עד לשבוע הבא לגמרי. אם זה שטח שרואים אנו אותו כשטח שלנו - מה שחל על השטח הכבוש או המשוחרר - אינו חל על ירושלים. שם נצטרך לקיים שער חליפין. ולמעשה הוא ישנה כבר בירושלים ובבית-לחם לירה ישראלית. הם קונים ומפקיעים מחירים בלירות ישראליות.

אני מציע לפעול לפי הסדר ולקבוע את הדברים אחד אחד השני. בטעיף אחד מציע אני להוסיף: בסיני ובגדה המערבית, צפונה מירושלים מסתובבים כמה אלפי אנשים הנמצאים בין הכפרים, ומחוז-חפצם אינו ידוע. הבעיה היא מי מטפל בהם. הבעיה הפוליטית היא להחזיר או לא להחזירם למקומותיהם. במידה וישארו במקומות מסויימים, אליהם אפשר להחזירם - זה ענין אחד. אך יש מקומות אליהם אין למה לחזור.

רב-אלוף צ. צור: כרגע אין נותנים להם לעבור מחגדה המזרחית למערבית.

היו"ר השר פ. ספיר: כל השגרירים העבירו אלי אתמול קריאת אס.או.אס. ומייק ארנון נסע אתי בענין זה לשדה התעופה, כדי לומר לי שאם בענינים אלה לא נציע ולא נעשה - נאבד את המערכה הפוליטית.

השר גבתי עדיין לא הביע דעתו, אך אני מבין שהשרים מביעים דעתם, שהמנכ"לים יונקים סמכותם מהמשרדים והועדה הזאת היא הנותנת את הפוליטי. כך אני מבין גם מדברי מר שרף.

השר ז. שרף: הייתי מוסיף נקודה אחת לדברי מר-אלוף צור, שנדמה לי שצריך לקבלה: מה שעושים בשטח חייב להיות מתואם עם המושל הצבאי, וזה לא יכול להיות אחרת.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שהשר דיין לא בא לישיבות אלה.

רב-אלוף צ. צור: הוא נסע לישיבה אצל ראש הממשלה, אשכול.

היו"ר השר פ. ספיר: האם סיכום זה מתקבל?

רב-אלוף צ. צור: ברוח כללית - כן. אני מציע שועדת מנכ"לים או ועדה מצומצמת תשב ותנסה את הענין, או שאנסה זאת עם ד"ר ארנון.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שמתקבל כאן שיטתו מושל צבאי. אם ליד המושל הצבאי ישנם אנשים המספלים בענינים השונים. ושנה ועדת מנכ"לים המקבלת את הפוליטי מהועדה הזאת.

ס ת ק ב ל

רב-אלוף צ. צור: עליך לטכם עוד שתי נקודות: אנו מדברים על בעיות כלכליות ואזרחיות. לי היה נוח שזה יכלול כל הבעיות האזרחיות.

היו"ר השר פ. ספיר: בנתי.

השר י. ספיר: דבר זה לא נקבע בממשלה באופן ברור. מדובר היה על ענינים כלכליים. יוצא, איפוא, שאם רוצים לקבוע תיאום מלא - אזי מנכ"לים ישנם ממילא ויש להוסיף למעשה, לפי דעתי, רק שני שרים לענין זה: בריאות וחינוך.

השר ז. שרף: לדעתי צריך להיות בזה שר הפנים.

ד"ר י. ארנון: לדעתי צריך להיות בזה שר התחבורה.

היו"ר השר פ. ספיר: הרי זה כולל כבר את כל הממשלה... האם חושב אתה, מר ספיר, שצריך להביא זאת בפני הממשלה?

השר ז. שרף: צריך להודיע לממשלה על כך.

השר י. ספיר: היסוד של ביצוע אזרחי תחת הממשל הצבאי יהיה מטעם העיריות.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מציע שמשרד הדתות ישלח גם הוא בא-כחו לוועדת המנכ"לים. אני מקבל עקרון ההרחבה, אבל חושש מועדות *

גדולות. הצעתי שלא יזדקקו כאן לוועדת חינוך ובריאות, אלא תהיה זו ועדת מנכ"ל"ים שתטפל בזה ומטפיקה ועדה בת חמשה איש.

מר שמאי צוויגריין: מי יהיה בוועדת המנכ"ל"ים? -

היו"ר השר פ. ספיר: כל אלה שימונו, אלא שיש צורך בהם בוועדה.

רב-אלוף צ. צור: מי ירכז את הוועדה?

היו"ר השר פ. ספיר: הצעתי את ד"ר ארנון.

רב-אלוף צ. צור: את ועדת המל"ח העליונה, בה יושבים כל המנכ"ל"ים,

ריכז מר צבי דינשטיין. כאשר הוא הלך - הטלנו זאת

על מקלף. מקלף. זו מתקונת אפשרית אחת. מתקונת שניה - להטיל זאת על ד"ר ארנון.

משר ז. שרף: אני מציע להוציא מעניין זה את ועדת המל"ח.

רב-אלוף צ. צור: איני מתנגד לכך שד"ר ארנון יהיה היו"ר.

היו"ר השר פ. ספיר: צריך לעמוד על המשמר ולעשות זאת בכל הדחיפות,

היום ולא מחר, כי בזה ניבחנו בעולם.

בינתיים נשארת ועדת-שרים בת חמשה חברים.

ד"ר י. ארנון: ברצוני להדגיש שוועדה זו מטפלת בכל הבעיות האלה,

מלבד עניין ירושלים.

דרושה לנו החלטת השרים בעניין זה ואני רוצה לקבוע

את הישיבה, שתהיה מכרעת לדברים אלה, מחר ב-10 בבוקר, שתדון בעניין

סטטוס המטבע והבולים.

היו"ר השר פ. ספיר: הישיבה תתקיים מחר בשעה 10 בבוקר כאן.

השר ח. גבתי: ישנן בעיות רכוש. ישנו רכוש קרקעי וישנו רכוש כזה

השייך ליהודים; ישנו רכוש קרקעי השייך לממשלה.

צריך להחליט על מי האחריות לטפל בזה. אני מציע להטיל זאת על מינהל

מקרקעי-ישראל, שאת הרכוש יאתר ויקח אותו לטיפולו.

רב-אלוף צ. צור: אני מציע שתבדוק זאת ועדת המנכ"ל"ים. זו בעיה

משפטית. הפוליטי שלנו בנושא זה לדאוג לשרותים

אלמנטריים ולא עוד.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מסכים שעדיין מוקדם לטפל ברכוש הקרקעי, אבל

המנכ"ל היו"ר יבדוק זאת.

השר ח. גבתי: מי ממונה בכלל על שמירה על רכוש?

רב-אלוף צ. צור: על כל זה אחראי הממשל הצבאי.

השר ח. גבתי: ישנם כבר מקומות שידוע שהערבים ברחו מהם. נשארו

שם דברים, שאם לא יטפלו בהם - ילכו לאיבוד.

בקלקיליה ישנם פרדסים שאינם מושקים; ישנן תחנות נסיונות שלהם, החולכות

לאיבוד.

מר מ. זנדברג: ביקשנו מהמושלים להגיש הצעת קציב לחודש הקרוב,

כל אחד בתחום שלו. אני חושב שגם לאחר שיהיו נציגי המשרדים - יקבלו הוראות ממשרדיהם, אך התקציב צריך להיות מרוכז ומוגש מטעם המושל.

השר י. ספיר: ישנה בעיה של ממשל-צבאי שהוא סוגר כל אותם אזורים

ואין בהם תנועה חפשית. זה מביא לכך שאין תנועה חפשית של מצרכים וסחורות. פירוש הדבר שעלויות להתעורר בעיות של מחסור במצרכים שאותו אזור מקבל היה ממקורות אחרים.

רב-אלוף צ. צור: למשך חודש ימים יש להם את כל הדרוש.

השר י. ספיר: בועדה זו עליך לעשות את כל השיקולים לתקופה שלאחר חודש. לא ניתן להסתמך בחינם, מלבד הנחיות למניעת רעב. נדרוש תשלום בעד הסחורה ומתעוררת השאלה - האם מבחינת המטבע מכוסה העניין. הם משלמים לנו לדינרים וזה כסף שדינו כדיון לי"ש.

היו"ר השר פ. ספיר: קבעתי שיחה עם מר הורוביץ בעניין זה מחר בבוקר. אנחנו לוקחים עלינו כאן סיכון של יום או שניים. חוסיין יכול מחר לומר, במידה וידע שיש לי"ש רבות להחליף - שמסרב הוא לכך. אין לנו ברירה, אלא לסכן את הסכומים האלה, יום או שניים, עד אשר מעבירים זאת ללונדון.

ד"ר י. ארנון: אינך יכול לעשות בדינרים אלה דבר. דינרים אלה הינם קונברטיבל רק דרך עמ"ן. אתה יכול להחליפם רק אם בא אתה להטכם על כך עם חוסיין. אם בא אתה ללונדון עם מיליון דינרים - הם ישלחו אותך לעמ"ן.

היו"ר השר פ. ספיר: כלומר, פירוש הדבר שנותנים לנו להם עתה את הכל בחינם?

ד"ר י. ארנון: כאן יכולים לנו להפסיד, על ידי החלטה לא נכונה, סכום של 80 מיליון דולר. במחנות ישנו סכום של 50 מיליון דינרים. אנן מעריכים שבגדה המערבית ישנו סכום של 30 מיליון דינרים. אם נחליף זאת - יתקבל סכום של 80 מיליון דולר בנייר. אך הבעיה חמורה יותר.

השר ז. שרף: ישנם דברים שלפי הדיווח שקבלתי הבוקר, עלינו לספק מיד: חיטה וסוכה. בעניין החיטה ישנה בעיית המחיר. החיטה עם הסובסידיה שנותנים לנו לאה שווה במחירה למחיר החיטה שם. יכולים לנו להחליט שמוכרים לנו אותה עם הסובסידיה ולא תהיה כל בעיה. אבל הסוכר אצלנו הרבה יותר יקר מאשר שם. באיזה מחיר נמכור את הסוכר - האם נוירד את המחיר או לאו - זאת בודקים לנו והדרכה בעניין זה עדיין אין לנו.

היו"ר השר פ. ספיר: בחודש הראשון הייתי נותן להם זאת במחיר הקודם, עם סובסידיה ובודק אם יביא הדבר להברחה. יתכן שאני נמצא עתה תחת השפעה של כל מי שראה אותי והזהיר אותי שלא נסתבך בדברים אלה. הייתי מציע אפילו לחלק זאת בקיצוב שם, אך לקבוע את המחיר שהיה עד עתה.

מ ת ע ב ל

היו"ר השר פ. ספיר:

השח נתן טטייטמנט, שיתן לנו כמה דלק שיוכל.
הוא יתן ידו לטפס כל כמה שנחוץ לנו. אנו שואלים
על הצינור, כי אנו חולמים על צינור ב'; הוא בתמונה.

רב-אלוף צ. צור:

האזירה בפרס היא קיצונית נגדנו. האהדה של העולם
המוסלמי עוזרת לכך. העתונות חריפה מאד נגדנו,
באופן מפתיע ממש.

היו"ר השר פ. ספיר:

מה ששמעתי בכל זאת, מידיעות שהגיעו משם, שהם אמרו
בשני מקומות שנשמו לרווחה.

רב-אלוף צ. צור:

אבל הדיבור כלפי חוץ - כפי שאמרתי.

היו"ר השר פ. ספיר:

רומניה מחזיקה לעת-עתה מעמד. סוף-סוף, ראש ממשלת

רומניה ש אמר, שהוא רואה כתפקיד חיוני לעשות שלום

בינינו והערבים בשיחות ישירות ליד שולחן אחד, כך ולא אחרת.

בענין המטבע: ישנם בכל-זאת גורמים, מלבדנו וחוסיין,

שאפשר דרכם להציל את הענין.

ד"ר י. ארנון:

היה מברק מ-אי.אס.אף, שקביעת שערים - אין זה

ענין שלנו בלבד.

היו"ר השר פ. ספיר:

עלי לומר זאת בכיוון החיובי. הרי רוצים אנחנו

לתת להם לאכול, לא להרויח על כך ובמחירים הקבועים

שם. יש לערב בענין גורמים ולהסביר שאין זה ענין של יחסים בינינו ובינם.

אלא זה ענין של האוכלוסיה שלהם, שבעד דינרים אלה מקבל את התמורה

אם דרך האי.אס.אף., או דרך בנק זה או אחר. על כל פנים, זה יהיה נימוק

בידינו, שהוא לא רצה לקבל את המטבע שלו.

השר י. ספיר:

איני מכיר את המצב הכלכלי באזור זה, אך לאור

החשש שהדינר יכול לאבד משמעותו ואונן בר חליפין

בלי עמן, האם אין זה מביא למחשבה שיש לארגן עסקיה ליפין?

השר ז. שרף:

אין לנו מה לקנות בהם.

היו"ר השר פ. ספיר: המאזן שלהם הוא 50 מיליון שטרלינג יבוא ו-6 מיליון

- יצוא של כל המדינה הזאת. לגדה עצמה יש ודאי

מאזן של מיליון לי"ש יצוא בלבד.

השר י. ספיר:

כל מה שהם צריכים לקנות ואין להם - עליהם לקנות

מאתנו. יתכן שיש להם עודפים במה שלנו חסר.

השר ז. שרף:

שני שלישים מהמקצבה המסק היה מכוסה על ידי

חמיכת אנגליה ואמריקה.

ד"ר י. ארנון:

הערכתנו היא שגרעון הגדה הוא בשיעור 60 מיליון

דולר לשנה.

השר י. ספיר:

מה יקרה אם מצב הסטטוס-קוו ישאר זמן רב?

אני רוצה שאלה שיטפלו בברים יראו את ההתפתחות שתהיה

אחרי חודש ימים, כי אז נעמוד בפני בעיות רציניות מאד במסגרת הדברים

עליהם מדברים אנו כיום.

היו"ר השר פ. ספיר: בישיבה הבאה נשמע דו"ח ראשון, תמציתי, שהמנכלים. בישיבה זו יתבקשו המטפלים בדבר לומר לנו מה דעתם במידה ויימשך המאבק הזה חצי-שנה.

ד"ר י. ארנון: כאשר דובר על ועדת מנכל"י, האם מדובר על כל המנכל"ים או על אלה הנמצאים בוועדה?

היו"ר השר פ. ספיר: מדובר על מנכל"ים אלה פלוס אלה של משרדי הבריאות והחינוך ואם נחוץ יהיה - תתקיים ישיבה אחת גם עם מנכל"ל משרד האגף הדואר.

השר ח. גבתי: בהודמנות זו אדבר לא על הגדה המערבית, אלא על ענין סלק הסוכר. לא מוציאים את סלק-הסוכר, כי אין כלי-הובלה וכמויות גדולות, כ-300,000 טון, עלולים ללכת לאיבוד. עד עתה משכו אותנו ואמרו לנו שביום החמישי אפשר יהיה להתחיל לשחרר כלי-הובלה למסרה זו. עד עתה מפנה אניב עיה זו לוועדת מל"ה; כיום נתברר שהוקצו לכך 100 מכוניות, אך מכל אלה לא הגיעו אפילו חמש. הפעלנו בית חרושת אחד והשני עדיין אינו פועל. תחילה הופעל בית החרושת בדרום ונסגר ועתה הופעל זה הנמצא בעפולה. מדובר כאן בסכום של 30 מיליון לירות ואני רוצה שנדע אם המצב ויש לעשות משהו בנידון.

רב-אלוף צ. צור: המצב כרגע כזה: העובדות הן כאלה, ש-7500 כלי-רכב של המשק היו מגויסים. ברור שהמשק היה משותק. אנו משחררים את האנשים במשך השבוע בקצב מהיר מאד. במשך השבוע הבא משחררים אנו 100,000 איש. אשר לאחרים - כרגע לא הוחלט עליהם דבר. הנטיה הכללית של כולנו היא לשחרר עוד אנשים, אבל צריך לתת לענין להתארגן בהדרגה.

בעיית הרכב הרבה יותר חמורה. על אף העובדה שהמלחמה נסתיימה, העובדה שכל סיני מיושבת בחיילים, כפי שיושבים הם - מחייבת החוקת רכב רב, והדרישה עלתה. אם עד עתה הלך החייל עם מימיה, הרי עתה צריך להביא להם מקלחות. הלחצים גדולים יותר למטה.

העדה: כל ההוראות הן כאלה: כל חסיבה משתחררת עם רכבה. במשך השבוע שחררנו אלף כלי-רכב, עד סוף השבוע. היום עשינו סידור לשחרר את כל הרכב של מפעלי התובלה של באר-שבע, להם 90 כלי-רכב כבדים. הם יוצאים במשך היום ויתחילו לעבוד במשק בלבד. מחר כל זה יתארגן. מהרכב המשתחרר החלטנו לרכז, מתוך אלף או אלף ומאתיים כלי-רכב, כמאתיים כלים תחת ידינו במסגרת שתי פלוגות-תובלה לצורך שחרור התוצרת החקלאית. במשך הימים הקרובים נעמיד מאתיים כלי-רכב לצורך המשק. יותר מזה איני יכול לומר.

היו"ר השר פ. ספיר: האם אתה האיש המטפל בכל העסקים האלה? האם אליך צריך לפנות בנושא זה?

רב-אלוף צ. צור: כן.

השר ח. גבתי: שליש מכמות הסלק הפסדנו כבר.

היו"ר השר פ. ספיר: כמה היטה גרו כבר לקצור?

השר ח. גבתי: חצי הכמות. אך גם עתה ישנו חלק שהופכים אותו בשדה.

פרוטוקול

מישיבת ועדת השרים לענין היחסים
הכלכליים עם השטחים המוחזקים על ידיצה"ל.

חל-אביב, 15.6.1967.

נוכחים: היו"ר - שר האוצר פ. ספיר.
משרד הבטחון - רב-אלוף צ. צור,
משרד החקלאות - השר ח. גבתי,
משרד התעשייה - השר ז. שרף,
שר בלי תיק - השר י. ספיר,
מנהל משרד האוצר - מר י. ארנון
הממונה על התקציבים - מ. זנדברג
מנכ"ל משרד המסחר והתעשייה - ד. גולן,
לשכת שר האוצר - מר ש. פופס.

השר פ. ספיר: בהזדמנות זו אברך את ידידי (בלי מרכאות) תמיד, גם כאשר
אנו חלוקים בדעותינו - מר יוסף ספיר, על היותנו יחד,
ליד שולחן אחד של ועדת-שרים, כאשר במשך שנים רבות היו בינינו בירורים
מתמידים, רצופים בוועדת הכספים של הכנסת, וחושב אני לעצמי זאת לזכות.

השר י. ספיר: באתי הנה כדי לשרת.

השר ז. שרף: ועדה זו מונתה על ידי הממשלה כדי לבדוק ולקבוע דברים.
זו לה ישיבתה הראשונה; היו"ר של הועדה הוא שר האוצר.
שאלה ראשונה שנעוררה היתה טופנית מצד מר מקלף, שהציג את הבעיה כיצד
יטופל בחיים האזרחיים של האוכלוסיה בשטח הכיבוש.

הבעיה דחופה, כפי שמבין אני אותה; לאחר שהחלטנו מה
שהחלטנו בענין שער המטבע, כאשר ניתן איזה מהלך בלי לעסוק בבעיית המטבע,
שהיא בעיה בינלאומית מסובכת, ושר האוצר ביקש לקבל את המצב כפי שהוא.
והבעיה הדחופה עתה היא שאלת האספקה של המצרכים השונים לשטח הכבוש.

השר פ. ספיר: כמה יש לנו ערבים ובאילו מקומות?

רב-אלוף צ. צור: ישנה רשימה בכתב ואעביר לך אותה.

השר ז. שרף: ביום ג' התקיימה שיחה בה הועלתה הצעה של משרד הבטחון,
שהמושלים הצבאיים ינהלו את כל המערכה של הסדרים האזרחיים
ולידם יהיו אנשים שימונו על ידי המשרדים וישמשו כיועצים. ההנחיות תינתנה
על ידי ועדת שרים זו לענינים הכלכליים ואולי תהיה ועדה נוספת לנושא
השרותים.

הפעולה תיעשה באחריות הפרלמנטרית והפורמלית של שר הבטחון

ומשרד הבטחון.

הענין אלצה נראה לי ביום ג', אבל לא נכנסתי לויכוח. אמרתי
שנביא זאת היום לדיון במסגרת זו. איני דן בצד הפורמלי עתה. זה שטח-כיבוש
ויש לו ממשל-צבאי והצד הפורמלי הוא הממשל-הצבאי, כאשר מדובר כלפי חוץ,
ומי שיפעל שם - יפעל בתוך מסגרת הממשל-הצבאי. אך למעשה האחריות צריכה
להיות מוטלת על השרים האחראים בשטחים השונים: בשטח האספקה - על משרד
המסחר והתעשייה; בשטח התקציב - על האוצר. אם יהיה צורך לפתור בעיות בריאות -
יהיה אחראי על כך שר הבריאות, שישלח אנשים מתאימים; אם יהיה מדובר

בחקלאות - קיימת כאן בעיית הצד המהפלי הווסרינרי של הבעיה, שהוא ענין חמור יותר מענין הייצור; ישנה בעיית הייצור והאספקה החקלאית וכו', ועל כל זאת צריך להחליט היום וזה בעצם הסעיף העיקרי העומד בפנינו.

ד"ר י. ארגון: אנו עושים בענין המספרים עבודה יסודית יותר ומחר יומצאו לכם הסיכומים.

רב-אלוף צ. צור: ישנן שתי שאלות לגבי הפורום היושב כאן, שהן טעונות הבהרה.

היו"ר השר פ. ספיר: מה ענין הרצוג כאן?

רב-אלוף צ. צור: איני סבור ששוב הדבר להקים ועדות שרים אחדות לכל נושא בנפרד. אני מציע שועדת השרים תהיה לבעיות אזוריות המתעוררות בשטח הכבוש והיא תטפל גם בבעיות הטוציאליות.

השר ז. שרף: התחלטה לא היתה כזאת. אני הבינתי זאת לגבי הגדה המערבית בלבד.

רב-אלוף צ. צור: אני מציע שיהיה פורום של ועדת-שרים שיטפל בכל הבעיות האזוריות המתעוררות בשטחי-הכיבוש כולם. אין טעם להקים ועדה נפרדת לשטח של עזה.

בשטח של עזה ישנם 412,000 נפש. בשנת 1956 היו פחות חושבים שם. מתוך אלה ישנם 312,000 אנשים, המקבלים טיפול של "אונדרא", המטפלת בהם. 70,000 נפש יטופלו בצורה זו או אחרת על ידי "קאר" - ארגון אמריקאי אחר, המטפל בנושא זה.

עדיין לא סיימנו עם חבות "קאר" באופן סופי את הענין, אבל המצאנו להם מכתב רשמי בנושא זה, והענין בתהליך של טיפול.

אשר לגדה המערבית - אין בידינו מספרים מדויקים, אלא המספר הקודם של 900,000 נפש בערך. מתוך אלה - 400,000-500,000 נפש בטטוס של פליטים המקבלים טיפול מאונדרא". סיכמנו אתמול הסדר עם "אונדרא": הם היו מוכנים להתחיל מיד בפעולה. לעומת זאת בעזה היתה פעולתם מאורגנת ולא נפטקה ויום אחר כניסתנו התחילו להבטיח את השרותים והאספקה הסדירה, ~~אזי~~ בגדה המערבית נמשך הדבר זמן רב יותר. הם נפגעו שם: המשרד והרכב שלהם אינם בידם והענין נמצא עכשיו בתהליך הסדרה. אתמול התחלנו להחזיר להם רכב ולספק להם במידת הצורך רכב שלנו. הם יתחילו לחלק לנצרכיהם הספקה ותוך יום או שניים הענין ייכנס למסגרת.

שתי בעיות נוספות: בעיה אחת בסיני והאחרת - בסוריה.

בסיני הבעיה כזאת: לפי הצנזוס הישן של המצרים, פרט לרצועת-עזה, היו 140,000 ערבים, כולל בדווים, שהיו מצויים בשלושה ריכוזים. הריכוז הגדול ביותר באל-עריש; בדווים - בכל השטח; הריכוז ליד ים-סוף; כל אלה יחד מנו 140,000 נפש. כרגע איננו יודעים בדיוק מה מספרם. לא ברור מה מספר החושבים באל-עריש כרגע. לצורך הטיפול - סיפחנו אותו לעזה. הבעיה העדינה היא בתפעול ממל-עזה. המושל הצבאי בעזה מטפל בענין. מה מצוי עוד כרגע בסיני - איננו יודעים וזה אינו מטריד אותנו עתה, אלא בעיית חיילים מצרים, המטרידים אותנו מאד. העתונות

בעולם מתחילה לעלות על נושא זה בחריפות. הוצאנו את הצלב-האדום לשטח לשם סיוע. אנו מקווים הערב לבוא אתם לידי הסכם, שיכנסו יותר לשטח ויטפלו בעצמם יותר בנושא זה.

שר האוצר פ. ספיר ~~השגם~~ היילים החושבים שעדיין נמשכת המלחמה?

רב-אלוף צ. צור: ברור שהם אינם במצב של מלחמה, אבל הם רעבים וצמאים ולאחדים מהם יש נשק ביד. היו מקרים שתקפו אנשים שלנו לא מתוך רצון להלחם, אלא כדי להשיג מים. היה מקרה מצחיק, כאשר הם נכנסו לתוך טנק שלהם והחליטו לנסוע בו לתעלה, במקום ללכת דגל. הם עלו על מפקדת אוגדה, ומאז ישב אברהם יפה עם שני פטונים ליד אוהליו, שלא זזו ממנו. אך זה קוריוז המראה מה קורה שם עתה.

על כל פנים, אני מציג את המצב כפי שהוא עתה. בסוריה היו 65,000 ערבים ונשארו 20,000 בלבד. שם היה להם לאן לברוח במהירות, והערכתנו שזה המספר שנשאר שם כולל קוניטרה.

מה מציג אני עתה: אם זו התמונה - במה עלינו לטפל? - אני חושב שצריכים אנו לטפל כרבע בסיני. אין שם בעיות אזרחיות עתה, אלא הן ממין אחר ולדעתי איננו צריכים לטפל עתה לא בסוריה ולא בסיני, אלא לקבוע עמדה לגבי עזה והגדה המערבית והסדור כאן לפחות על מיליון ורבע תושבים, אם לא יותר מזה.

מינינו מפקדה של הגדה המערבית, בראשה עמד הרצוג. המחשבה היתה שהיא תטפל גם בנושא האזרחי. לאחר כמה ימים הסתבר שהעניין אינו יכול להתקדם כך, כלומר: יש בעיה קשה מאוד שם והמפקדה היתה של אנשי-מילואים, שאינם יכולים עוד לשלוט במצב. הבעיות קשות והמפקדה קשורה מדי לעניינים. לכן, החל מחבוקר עברה האחריות לאלוף פיקוד המרכז. מפקדת פיקוד המרכז היא מפקדת הגדה המערבית. הוא מאורגנת טוב יותר ומטוגלת להשתלט הרבה יותר מהר על העניין. יש לה יותר פונקציונרים קבועים וזה סגנון קבוע יותר.

הרצוג עוזר לעוזי נרקיס, בגדר תקופת-פעול, תוך כמה ימים להכניסו לקורס העניינים. עוזי ישחרר אותו לאחר כמה ימים והדבר תלוי בכך, כיצד יאורגן הצד האזרחי של החיים בגדה המערבית.

לפי דעתי קשה לקבוע כיום סדורים סופיים של צורת המפעול יסודי של החיים, כל זמן שהממשלה לא קבעה מדיניות לגבי הסטטוס של האזור. אזכיר לכם שנכנסנו בפעם הקודמת לעזה, ונקודת-המוצא של כולנו היתה, שעומדים אנו לספח את עזה לכדינת-ישראל. בנינו אז את כל השלטון בהתאם לכך. מהרגע הראשון הקמנו דואר והפעלנו רשות כסף מרכזית והיננו מרכזי. זו היתה פילוסופיה סטויימת שהכח ⁶ הוא לה. איני חושב שמוצדק כיום לעשות זאת לגבי הגדה המערבית, כל זמן שלא קבעה הממשלה את מדיניותה. לכן, הסידורים שעושים אנו שם, יש לתת להם צביון סטויי זמני; תוך כדי קבלת החלטות רציניות ויסודיות יותר של הממשלה על סטטוס - צריך יהיה להתאים עצמנו למצב. אילו אמר מישהו בממשלה כיום, שהכוונה לספח את הגדה - היינו מציעים הצעה אחרת. במידה ואין הצעה כזאת - עלינו להציע הצעה הרבה יותר זהירה

נקודה שלישית: הבעיה התחוקתית. הגדה המערבית כרגע אינה שטח אורגני של מדינת-ישראל וכן - עזה. זה שטח כיבוש, שלפי החוק הבינלאומי נתון לשליטתו הבלעדית של צבא הכיבוש. יש כאן מספר בעיות שכרגע המספטנים לומדים ובודקים אותן. כל מה שנחליט לעשות (כוונתי לממשלת-ישראל) בגדה המערבית - צריך יהיה להעביר זאת דרך המושל הצבאי, שיתן צוו חוקי לכך. כל זמן שלא נתן לכך צו שלו - אין לזה חוקף של חוק בגדה המערבית, אלא אם נחליט לספח אותה למדינה.

כל הנושא הזה אינו כולל את ירושלים. ישנה ועדה-שרים מיוחדת שיטבה ביום שלישי בבוקר ויושבתי הבוקר בנושא זה, של הגישה הבטיסית לענין ירושלים.

ועדה זו ממשיכה בעבודתה והנטייה הכללית היא לספח את ירושלים הערבית, במובן הרחב של המלה. הצענו לספח לירושלים העברית את השטח משעפת, כפר הנמצא בכיוון רמאללה, עד סור-באכר; לפי הצנזוס מקודם, בכל השטח הזה היו בין 90 ל-100 אלף ערבים. כרגע ההצעה לספח זאת לתחום מדינת-ישראל ובמידה ותחליט על כך הממשלה - הסטטוס של המאה אלף נפש הללו יהיה אוטומטית כשל אזרחי מדינת-ישראל.

את הענין הזה בודקים כרגע, עם כל הבעיות הנובעות מכך וכאשר הממשל הצבאי בשטח זה יהיה אותו שהיה בנצרת. נשאר ממסל צבאי, עם תקנות הגנה שלנו למיקות. הבעיה האזרחית תהיה בעיה של אינטגרציה, עם כל משמעותה. לפי הסטטוס הידוע לנו, והם אינם מדויקים, מדובר על מאה-אלף נפש.

אגש עתה להצעות: אתריע על שתי נקודות: בגדה המערבית יש מושל צבאי, שכל הסכנויות החוקיות בידו. הוא עובד דרך צינור הפיקוד, שהוא הרמטכל ושר הבטחון מעליו; (ב) אתריע על כך, שהמהומה בשטח גדולה, הבעיות שעומדות בפנינו, בעיקר בגדה המערבית, עדינות מאד.

לכן, אני משוכנע שצריך לנהל ענין זה באופן קומפקטי כרגע, עם שליטה מלאה של המושל והצבא על כל הגדה. אתאר את המבנה שטציעים אנו מלמטה למעלה: יהיה מושל צבאי,

שימונה על כל הגדה. לידו רוצים אנו שהתיה נציגות של כל משרדי הממשלה. כיום ישנם לידו הרפרנדים האלה לפי המבנה הקודם, אבל הם אינם מסעם משרדים, אלא אנשים שהצבא מינה. הוא מינה איש שיטפל בבריאות או בחקלאות, ופרט לאוצר, עמו סיכם על הסדר פורמלי ונציג שלו ירד לשטח, הרי למעשה היו אלה אנשים שמינינו. אנחנו רוצים שיהיו רפרנדים של המשרדים במקום והם יעבדו ליד המושל הצבאי כחלק מהממשלה הצבאי. מעל המושל הצבאי - האחריות היא של הרמטכל ושל שר הבטחון. מעל שר הבטחון ישנה ועדה זו, שצריכה לגבש מדיניות ולקבועה אותה ושר הבטחון יפעל לפיה.

לאור שיחה שהיתה לי עם מר שרף, הביננתי שהוא חושב

שהתיאום יהיה דרך ועדת מנכל"ים שוטפת.

מבנה כזה בדיוק יש לנו במל"ח. ארגון המשק לשעת-חירום

הקים ועדת מל"ח עליונה, בה כל המנכלים השתתפו ובראשה עמד שר הבטחון,

אשר מינה את סגן שר הבטחון לתפקיד. רב-אלוף מקלף הוכנס לטפל בעניין זה בלבד, בעזרתו של עודד מסר. אך כל אלה עוסקים בדבר בתורת אנשי-מילואים. ועדת מנכ"לים זו צריכה להמשיך לעבוד ומישהו צריך להמשיך לרכז אותה. יכול לרכז זאת מל"ח, כפי שפעל קודם לכן. אם מישהו קשוב שאין זה טוב כל כך ומנכ"ל משרד האוצר צריך לרכז זאת - גם כך יפעל הדבר בצורה משביעה רצון.

ואז, צינור העבודה יהיה האחריות החוקית והפיקודית, דרך צינור הפיקוד, שר הבטחון, הרמטכ"ל, המושל הצבאי, צינור מקצועי שיקבע את ההנחיות - תהיה זו ועדת המנכ"לים או המשרדים על ידי הרפרנדים שלהם שיעשו ישירות הכל בתיאום עם המושל הצבאי.

אני מציע מבנה זה לתקופת-המעבר, שהיא כרגע קריטית, לדעתי, לפחות בחודש הקרוב. אם יסתבר תוך החודש הקרוב הסטטוס המדיני ונדע על מה מדובר - אפשר יהיה לקבוע הסדר אחר. כך ארגנו את הממשל בעזה, שהוא פחות או יותר מאורגן בצורה זו. בממשל בעזה יש, אמנם, פחות בעיות מאשר כאן.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שיש בעזה בעיות של 30,000 איש בלבד. רב-אלוף צ. צור: יש שם בעיות מטבע, י-נה בעיה אם לא $\frac{1}{2}$ לפחות דואר או לאו. יש בעיות של הפעלת בתי הספר, אם יש להפעילם או לאו ויש בעיות חקלאות. צריך לקצור את התכנון ויש לארגן זאת. יש בעיות-רכוש-נטוש, שהוא רב, בעיקר בצד הסורי. יש שורת-בעיות ממין אחר, שאינן קשורות לבעיית הממשל הצבאי. יש הרבה מאוד נפס בסיני. אנו עובדים בנושא זה בתיאום עם דב בן-דוד, כאחראי לנושא מטעם האוצר. הורדנו איש למטה, כדי לבדוק את הבעיה וביום יומצא לנו דו"ח. אנו עובדים תוך קונטקט עם החברות הנוגעות בדבר - החברה האיטלקית והאמריקאית. אנו מעוניינים מאוד להפעיל את המתקנים להוביל את הדלק אלינו. ישנן שם כמויות עצומות של דלק.

ד"ר י. ארנון: בסיני יש שלושה מיליון טון דלק, אך כנראה שאפשר להגדיל את התפוקה.

רב-אלוף צור: חלק מהדלק אינו טוב ולא כדאי להשתמש בו.

היו"ר השר פ. ספיר: ידוע לי על שלושה מיליון טון דלק בסיני.

רב-אלוף צ. צור: ישנן כמויות גדולות יותר. זו הבעיה העומדת שם בפנינו, מבלי להזכיר את הבעיות הקונקרטיות, כגון בעיית הכסף.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מודה לך על המקע שמצבת בפנינו. אני מבין שההבדל בינך גישתך לגישת מר שרף, בין שתי המחשבות או ההצעות הללו, שאתה מציע שהאנשים, כמו ד"ר ארנון לא יקבלו בעניין זה הוראות אלא מטעם האוצר, במקרה זה, אלא מטעם משרד הבטחון.

רב-אלוף צ. צור: הצעתי ועדת מנכ"לים והצעתי את ד"ר ארנון, שיהיה היו"ר שלה.

השר ז. שרף: פורמלית הדגלש כל אחד צריך לפעול מטעם הממשל הצבאי, ואין על כך חילוקי-דעות. השאלה היא ממי מקבלים את

ההוראה למעשה.

רב-אלוף צ. צור: הבעיות חייבות להיות עתה מתואמות מאד. אינך יכול להתחיל בקביעת פוליטי עם כל משרד בנפרד. כל זמן שהעניינים אינם ברורים והריקע המדיני שלהם עדיין כל כך - צריך לקבוע זאת בבחירות. ישבתי בועדת השרים לענייני ירושלים ולמשרד הדתות יש פוליטי שלו בנידון והעניין מסתבך ומסתרב כל כך.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין את העניין.

השר י. ספיר: העובדה שזו ועדה לענייני הגדה המערבית - מחייבת אותנו בימים אלה לתיאום פעולה מוחלט.

מר שמאי צוויגרייך: ועדה זו נקראת "ועדה לשטחים מוחזקים".

השר י. ספיר: אם כן, השאלה ירדה מעל הפרק. הקווי המנחה בועדה בכנסת היה לא לעשות דברים בומבסטיים וספקטולריים,

אבל ליצור בסיס חוקי, כך שאפשר יהיה לפעול בשטח עליו מכריזים ולא תהיה לזה השלכות על שטחים אחרים. אם אומרים - ירושלים כן והשאר - לא, כאילו קובעים כבר סטטוס מיוחד לדברים אחרים.

(ב) דבר שני שעדיין לא הוגדר ואני חושב שלאור מצב זה, מחוץ לירושלים, בעוד כמה ימים יכנסו המשרדים הממשלתיים/לשכת הצבאי יהווה משטר של צבא, כמו בנצרת או בדומה לזה. אבל הכוונה היתה שישנו ממשל-צבאי ועל ידו יהיו אנשים שיהיו שליחי המשרדים, אלא יעמדו כאילו במדים לרשות הממשל הצבאי. המנהלים הכלליים הנוגעים בדבר יהיו מכוונים ~~לפניהם~~ את הפעולות והוועדה תקבע את הפוליטי. הפוליטי חשוב כאן, משום שכמה דברים עלולים להשתנות תוך התקופה הקרובה מבחינה זו שיש להניח שהמצב הקיים של סטטוס-קוו יכול להימשך זמן רב. הערבים לא ירצו לעשות שלום ואז לא נסכים לדבר אתם על כל דבר אחר ובינתיים ישאר מצב של סטטוס-קוו. במסגרת זו נקבע כמה וכמה עובדות של חיים. הועדה הזאת תצטרך לקבוע, לכן, את הפוליטי. במידה וסיימנו את ההקדמה, מציע אני לדון לפי הסדר בעניינים המעשיים.

ישנו דבר אחד, והוא בעיית המטבע, שתשתנה מאתמול עד לשבוע הבא לגמרי. אם זה שטח שרואים אנו אותו כשטח שלנו - מה שחל על השטח הכבוש או המשוחרר - אינו חל על ירושלים. שם נצטרך לקיים שער חליפין. ולמעשה הוא ישנו כבר בירושלים ובבית-לחם לירה ישראלית. הם קונים וממקיעים מחירים בלירות ישראליות.

אני מציע לפעול לפי הסדר ולקבוע את הדברים אחד אחד

השני. בסעיף אחד מציע אני להוסיף: בסלני ובגדה המערבית, צפונה מירושלים מסתובבים כמה אלפי אנשים הנמצאים בין הכפרים, ומחוז-הפנים אינו ידוע. הבעיה היא מי מטפל בהם. הבעיה הפוליטית היא להחזיר או לא להחזירם למקומותיהם. במידה וישארו במקומות מסויימים, אליהם אפשר להחזירם - זה עניין אחד. אך יש מקומות אליהם אין להם לחזור.

רב-אלוף צ. צור: כרגע אין נותנים להם לעבור מחגדה המזרחית למערבית.

היו"ר השר פ. ספיר: כל השגרירים העבירו אלי אתמול קריאת אס.או.אס. ומייק ארנון נסע אתי בענין זה לשדה התעופה, כדי לומר לי שאם בענינים אלה לא נציע ולא נעשה - נאבד את המערכה הפוליטית.

השר גבתי עדיין לא הביע דעתו, אך אני מבין שהשרים מביעים דעתם, שהמנכ"ל יונקים סמכותם מהמשרדים והועדה הזאת היא הנותנת את הפוליטי. כך אני מבין גם מדברי מר שרף.

השר ז. שרף: הייתי מוסיף נקודה אחת לדברי רב-אלוף צור, שנדמה לי שצריך לקבלה: מה שעושים בשטח חייב להיות מתואם עם המושל הצבאי, וזה לא יכול להיות אחרת.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שהשר דיין לא בא לישיבות אלה.

רב-אלוף צ. צור: הוא נסע לישיבה אצל ראש הממשלה, אשכול.

היו"ר השר פ. ספיר: האם סיכום זה מתקבל?

רב-אלוף צ. צור: ברוח כללית - כן. אני מציע שועדת מנכ"ל יים או ועדה מצומצמת תשב ותנסה את הענין, או שאנסה זאת עם ד"ר ארנון.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מבין שמתקבל כאן שישנו מושל צבאי. אם ליד המושל הצבאי ישנם אנשים המטפלים בענינים השונים. ושנה ועדת מנכ"ל גם המקבלת את הפוליטי מהועדה הזאת.

מ ת ק ב ל

רב-אלוף צ. צור: עליך לסכם עוד שתי נקודות: אנו מדברים על בעיות כלכליות ואזרחיות. לי היה נוח שזה יכלול כל הבעיות

האזרחיות.

היו"ר השר פ. ספיר: בנתי.

השר י. ספיר: דבר זה לא נקבע בממשלה באופן ברור. מדובר היה על ענינים כלכליים. יוצא, איפוא, שאם רוצים לקבוע תיאום מלא - אזי מנכ"ל יים ישנם ממילא ויש להוסיף למעשה, לפי דעתי, רק שני שרים לענין זה: בריאות וחינוך.

השר ז. שרף: לדעתי צריך להיות בזה שר הפנים.

ד"ר י. ארנון: לדעתי צריך להיות בזה שר התחבורה.

היו"ר השר פ. ספיר: הרי זה כולל ככה את כל הממשלה... האם חושב אתה, מר ספיר, שצריך להביא זאת בפני הממשלה?

השר ז. שרף: צריך להודיע לממשלה על כך.

השר י. ספיר: היסוד של ביצוע אזרחי תחת הממשל הצבאי יהיה מטעם העיריות.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מציע שמשרד הדתות ישלח גם הוא בא-כחו לוועדת המנכ"ל יים. אני מקבל עקרון ההרחבה, אבל חושש מועדות *

גדולות. הצעתי שלא יזדקקו כאן לוועדת חינוך ובריאות, אלא תהיה זו ועדת מנכל"ים שתטפל בזה ומטפיקה ועדה בת חמשה איש.

מר שמאי צוויגרייך: מי יהיה בוועדה המנכל"ים? -

היו"ר השר פ. ספיר: כל אלה שימונו, אלה שיש צורך בהם בוועדה.

רב-אלוף צ. צור: מי ירכז את הוועדה?

היו"ר השר פ. ספיר: הצעתי את ד"ר ארנון.

רב-אלוף צ. צור: את ועדת המל"ה העליונה, בה יושבים כל המנכל"ים,

ריכוז מר צבי דינשטיין. כאשר הוא הלך - הטלנו זאת

על מקלף. על מקלף. זו מתקונת אפשרית אחת. מתקונת שניה - להטיל זאת על ד"ר ארנון.

השר ז. שרף: אני מציע להוציא מעניין זה את ועדת המל"ה.

רב-אלוף צ. צור: איני מתנגד לכך שד"ר ארנון יהיה היו"ר.

היו"ר השר פ. ספיר: צריך לעמוד על המשמר ולעשות זאת בכל הדחיפות,

היום ולא מחר, כי בזה ניבחנו בעולם.

בינתיים נשארת ועדת-שרים בת חמשה חברים.

ד"ר י. ארנון: ברצוני להדגיש שוועדה זו מטפלת בכל הבעיות האלה,

מלבד עניין ירושלים.

דרושה לנו החלטת השרים בעניין זה ואני רוצה לקבוע

את הישיבה, שתהיה מכרעת לדברים אלה, מחר ב-10 בבוקר, שתדון בעניין

מטוס המטבע והבולים.

היו"ר השר פ. ספיר: הישיבה תתקיים מחר בשעה 10 בבוקר כאן.

השר ח. גבתי: ישנן בעיות רכוש. ישנו רכוש קרקעי וישנו רכוש כזה

חסיין ליהודים; ישנו רכוש קרקעי חסיין לממשלה.

צריך להחליט על מי האחריות לטפל בזה. אני מציע להטיל זאת על מינהל

מקרקעי-ישראל, שאת הרכוש יאתר ויקח אותו לטיפולו.

רב-אלוף צ. צור: אני מציע שהבדוק זאת ועדת המנכל"ים. זו בעיה

משפטית. הפוליטי שלנו בנושא זה לדאוג לשרותים

אלמנטריים ולא עוד.

היו"ר השר פ. ספיר: אני מסכים שעדיין מוקדם לטפל ברכוש הקרקעי, אבל

המנכ"ל היו"ר יבדוק זאת.

השר ח. גבתי: מי ממונה בכלל על שמירה על רכוש?

רב-אלוף צ. צור: על כל זה אחראי הממשל הצבאי.

השר ח. גבתי: ישנם כבר מקומות שידוע שהערבים ברחו מהם. נשארו

שם דברים, שאם לא יטפלו בהם - ילכו לאיבוד.

בקלקיליה ישנם פרדסים שאינם מושקים; ישנן תחנות נסיונות שלהם, ההולכות

לאיבוד.

מר פ. זנדברג: ביקשנו מהמושלמים להגיש הצעת קציב לחודש הקרוב,

כל אחד בתחום שלו. אני חושב שגם לאחר שיהיו נציגי המשרדים - יקבלו הוראות ממשרדיהם, אך התקציב צריך להיות מרוכז ומוגש מטעם המושל.

השר י. ספיר: ישנה בעיה של מטשל-צבאי שהוא סוגר כל אותם אזורים

ואין בהם תנועה חפשית. זה מביא לכך שאין תנועה חפשית של מצרכים וסחורות. פירוש הדבר שעלויות להתעורר בעיות של מחסור במצרכים טאותו אזור מקבל היה מסקורות אחרים.

רב-אלוף צ. אור: למשך חודש ימים יש להם את כל הדרוש.

השר י. ספיר: בועדה זו עליך לעשות את כל השיקולים לתקופה שלאחר

חודש. לא ניתן להסדאת בחינם, מלבד הנחוי למניעת רעב. בדרוש תשלום בעד הסחורה ומתעוררת השאלה - האם מבחינת המטבע מכוסה העניין. הם משלמים לנו ל בדינרים וזה כסף שדינו כדין ל"ש.

היו"ר השר פ. ספיר: קבעתי שיחה עם מר הורוביץ בעניין זה מחר בבוקר.

אנחנו לוקחים עלינו כאן סיכון של יום או שניים.

חוסין יכול מחר לומר, במידה וידע שיש ל"ש רבות להחליף - שמסרב הוא לכך. אין לנו ברירה, אלא לסכן את הסכומים האלה, יום או שניים, עד אשר מעבירים זאת ללונדון.

ד"ר י. ארנון: אינך יכול לעשות בדינרים אלה דבר. דינרים אלה

הינם קונברטיבל רק דרך עמן. אתה יכול להחליפם רק

אם בא אתה להסכם על כך עם חוסין. אם בא אתה ללונדון עם מיליון דינרים - הם ישלחו אותך לעמן.

היו"ר השר פ. ספיר: כלומר, פירוש הדבר שנותנים לנו להם עתה את הכל

בחינם?

ד"ר י. ארנון: כאן יכולים לנו להפסיד, על ידי החלטה לא נכונה, סכום

של 80 מיליון דולר. במחנות ישנו סכום של 50 מיליון

דינרים. אנן מעריכים שבגדה המערבית ישנו סכום של 30 מיליון דינרים. אם

נחליף זאת - יתקבל סכום של 80 מיליון דולר בנייר. אך הבעיה המורה יותר.

השר ז. שרף: ישנם דברים שלפי הדיווח שקבלתי הבוקר, עלינו לספקם

מיד: חיטה וסוכה. בעניין החיטה ישנה בעיית המחיר.

החיטה עם הסובסידיה שנותנים לנו לאה שווה במחירה למחיר החיטה שם. יכולים

אנו להחליט שמוכרים אנו אותה עם הסובסידיה ולא תהיה כל בעיה. אבל הסוכר

אצלנו הרבה יותר יקר מאשר שם. באיזה מחיר נמכור את הסוכר - האם נוריד

את המחיר או לאו - זאת בודקים אנו והדרכה בעניין זה עדיין אין לנו.

היו"ר השר פ. ספיר: בחודש הראשון הייתי נותן להם זאת במחיר הקודם, עם

סובסידיה ובדרך אם יביא הדבר להברחה, יתכן שאני

נמצא עתה תחת השפעה של כל מי שראה אותי והזהיר אותי שלא נסתכן בדברים אלה.

הייתי מציע אפילו לחלק זאת בקיצוב שם, אך לקבוע את המחיר שהיה עד עתה.

מ ת ק ב ל

היו"ר השר פ. ספיר:

השח נתן טפייטמנט, שיתן לנו כמה דלק שיוכל.
הוא יתן ידו לספק כל כמה שנחוצך לנו. אנו שואלים
על הצינור, כי אנו חולטים על צינור ב'; הוא בתמונה.

רב-אלוף צ. צור:

האזירה בפרט היא קיצונית נגדנו. האהדה של העולם
המוסלמי עוזרת לכך. העתונות חריפה מאד נגדנו,
באופן מפתיע ממש.

היו"ר השר פ. ספיר:

מה ששמעתי בכל זאת, מידיעות שהגיעו ששם, שהם אמרו
בשני מקומות שנשמו לרווחה.

רב-אלוף צ. צור:

אבל הדיבור כלפי הוץ - כפי שאמרתי.

היו"ר השר פ. ספיר:

רומניה מחזיקה לעת-עתה מעמד. סוף-סוף, ראש ממשלת
רומניה ש אמר, שהוא רואה כתפקיד חייו לעשות שלום
בינינו והערבים בשיחות ישירות ליד שולחן אחד, כך ולא אחרת.
בענין המטבע: ישנם בכל-זאת גורמים, מלבדנו וחוסיין,
שאפשר דרכם להציל את הענין.

ד"ר י. ארנון:

היה מברק מ-אי.אס.אף, שקביעת שערים - אין זה
ענין שלנו בלבד.

היו"ר השר פ. ספיר:

עלי לומר זאת בכיוון החיובי. הרי רוצים אנחנו
לחת להם לאכול, לא להרויח על כך ובמחירים הקבועים
שם. יש לערב בענין גורמים ולהסביר שאין זה ענין של יחסים בינינו ובינם.
אלא זה ענין של האוכלוסיה שלהם, שבעד דיגרים אלה בקבל את החמורה
אם דרך האי.אס.אף, או דרך בנק זה או אחר. על כל פנים, זה יהיה גימוק
בידינו, שהוא לא רצה לקבל את המטבע שלו.

השר י. ספיר:

איני מכיר את המצב הכלכלי באזור זה, אך לאור
החשש שהדינר יכול לאבד משמעותו ואינך בר תליפין
בלי עמך, האם אין זה מביא למחשבה שיש לארגן עסקיה ליפין?

השר ז. שרף:

אין לנו מה לקנות בהם.

היו"ר השר פ. ספיר:

המאזן שלהם הוא 50 מיליון שטרלינג יבוא ו-6 מיליון
- יצוא של כל המדינה הזאת. לגדה עצמה יש ודאי
מאזן של מיליון לי"ש יצוא בלבד.

השר י. ספיר:

כל מה שהם צריכים לקנות ואין להם - עליהם לקנות
מאחור. יתכן שיש להם עודפים במה שלנו חסר.

השר ז. שרף:

שני שלישים מהשק מתקציב המטק היה מכוסה על ידי
תמיכת אנגליה ואמריקה.

ד"ר י. ארנון:

הערכתנו היא שגרעון הגדה הוא בשיעור 60 מיליון
דולר לשנה.

השר י. ספיר:

מה יקרה אם מצב הסטטוס-קוו ישאר זמן רב?
אני רוצה שאלה שיטפלו בדברים יראו את ההתפתחות שתהיה
אחרי חודש ימים, כי אז נעמוד בפני בעיות רציניות מאד במסגרת הדברים
עליהם מדברים אנו כיום.

היו"ר השר פ. ספיר: בישיבה הבאה נשמע דו"ח אשון, תמציתי, מהמנכלים. בישיבה זו יתבקשו המטפלים בדבר לומר לנו מה דעתם במידה ויימשך המאבק הזה חצי-שנה.

ד"ר י. ארנון: כאשר דובר על ועדת מנכל"ים, האם מדובר על כל המנכל"ים או על אלה הנמצאים בוועדה?

היו"ר השר פ. ספיר: מדובר על מנכל"ים אלה פלוס אלה של משרדי הבריאות והחינוך ואם נחוץ יהיה - חתקים ישיבה אחת גם עם מנכל"ל משרד האגף הדואר.

השר ח. גבתי: בהודמנות זו אדבר לא על הגדה המערבית, אלא על ענין סלק הסוכר. לא מוציאים את סלק-הסוכר, כי אין כלי-הובלה וכמויות גדולות, כ-300,000 טון, עלולים ללכת לאיבוד. עד עתה משכו אותנו ואמרו לנו שביום החמישי אפשר יהיה להתחיל לשחרר כלי-הובלה למטרה זו. עד עתה מפנה אני בניה זו לוועדה מל"ח; כיום נתברר שהוקצו לכך 100 מכוניות, אך מכל אלה לא הגיעו אפילו חמש. הפעלנו בית חרושת אחד והשני עדיין אינו פועל. תחילה הופעל בית החרושת בדרום ונסגר ועתה הופעל זה הנמצא בעפולה. מדובר כאן בסכום של 30 מיליון לירות ואני רוצה שנדע את המצב ויש לעשות משהו בנידון.

רב-אלוף צ. צור: המצב כרגע כזה: העובדות הן כאלה, ש-7500 כלי-רכב של המשק היו מגויסים. ברור שהמשק היה משותק. אנו משחררים את האנשים במשך השבוע בקצב מהיר מאד. במשך השבוע הבא משחררים אנו 100,000 איש. אשר לאחרים - כרגע לא הוחלט עליהם דבר. הנטיה הכללית של כולנו היא לשחרר עוד אנשים, אבל צריך לתת לענין להתארגן בהדרגה. בעיית הרכב הרבה יותר חמורה. על אף העובדה שהמלחמה נסתיימה, העובדה שכל טיני מיושבת בתיילים, כפי שיושבים הם - מחייבת החזקת רכב רב, והדרישה עלתה. אם עד עתה הלך החייל עם מימיה, הרי עתה צריך להביא להם מקלחות. הלהצים גדולים יותר למטה.

הענינה פל ההוראות הן כאלה: כל הטיבה משתחררת עם רכבה. במשך השבוע שחררנו אלף כלי-רכב, עד סוף השבוע. היום עשינו סידור לשחרר את כל הרכב של מפעלי התובלה של באר-שבע, להם 90 כלי-רכב כבדים. הם יוצאים במשך היום ויתחילו לעבוד במשק בלבד. מחר כל זה יתארגן. מהרכב המשתחרר החלטנו לרכז, מתוך אלף או אלף ומאתיים כלי-רכב, כמאתיים כלים תחת ידינו במסגרת שתי פלוגות-תובלה לצורך שחרור התוצרת החקלאית. במשך הימים הקרובים נעמיד מאתיים כלי-רכב לצורך המשק. יותר מזה איני יכול לומר.

היו"ר השר פ. ספיר: האם אתה האיש המטפל בכל העסקים האלה? האם אליך צריך לפנות בנושא זה?

רב-אלוף צ. צור: כן.

השר ח. גבתי: שלוש מכוניות הסלק הפסדנו כבר.

היו"ר השר פ. ספיר: כמה חיטה גירו כבר לקצור?

השר ח. גבתי: חצי הכמות. אך גם עתה ישנו חלק שהומכים אותו בשדה. הישיבה ננעלה